

RADA DZIECI I MŁODZIEŻY
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
PRZY MINISTRZE EDUKACJI NARODOWEJ

O MŁODZIEŻOWYCH RADACH

**Analiza Młodzieżowych Rad
w Polsce na rok 2018**

**Rada Dzieci i Młodzieży RP
przy Ministrze Edukacji Narodowej**

Warszawa, 17 kwietnia 2018

Autorzy:

Piotr Wasilewski
Michał Borkowski
Szymon Adamiak
Kacper Depta
Kaja Gagatek
Karolina Gajęcka
Szymon Górny
Wiktoria Halupczok
Paweł Januchowski
Edgar Kobos
Kornel Kowalski
Anna Krzyżaniak
Małgorzata Kuśmierczyk
Liwia Maćkow
Mateusz Marzec
Dawid Mik
Jakub Nowak
Nadia Oleszczuk
Marianna Pietkiewicz
Piotr Piórkowski
Paulina Putkowska
Mikołaj Samborski
Antonina Steffen
Zuzanna Szott
Miłosz Trąbka
Weronika Trzos
Mieszko Wnuk
Mateusz Wróblewski
Kajetan Wuttkowski
Małgorzata Żuk

Spis treści

Część I Idea

1. Słowa wstępu i podziękowania
2. Słowa wstępu Przewodniczącego pierwszej młodzieżowej rady w Polsce
3. Cele i założenia publikacji
4. Definicja i informacje ogólne o funkcjonowaniu młodzieżowych rad

Część II Badanie wyników

1. Metodyka badania
2. Najważniejsze dane dotyczące młodzieżowych rad
3. Podstawowe dane statystyczne
4. Tworzenie młodzieżowych rad
5. Wybory
6. Opiekun
7. Działalność młodzieżowych rad
8. Aktywność młodzieżowych rad
9. Współpraca z innymi młodzieżowymi radami
10. Problemy młodzieżowych rad
11. Postrzeganie przez mieszkańców
12. Korelacje
13. Cele i motywacje

Część III Rekomendacje

1. Przepis na Młodzieżową Radę
2. Pomysły i dobre praktyki
3. Ciekawostki
4. Zakończenie – bibliografia
5. Posłowie

Część I „Idea”

1. Słowa wstępu

Szanowni Państwo,

niniejsza publikacja jest inicjatywą i efektem pracy Rady Dzieci i Młodzieży Rzeczypospolitej Polskiej przy Ministrze Edukacji Narodowej – powołanego przeze mnie organu pomocniczego Ministra Edukacji Narodowej. Rada składa się z młodych ludzi, uczniów i studentów, z całego kraju, których aktywność i zaangażowanie znacznie wykracza poza sprawy szkoły, czy uczelni. Poszczególni członkowie i zastępcy członków Rady mają rozmaite pasje, zainteresowania i poglądy, działają na wielu płaszczyznach i w różnych sferach życia społecznego i politycznego. Wielu z nich ma za sobą doświadczenie w lokalnych i regionalnych organizacjach pozarządowych, harcerstwie oraz młodzieżowych radach przy jednostkach samorządu terytorialnego. Osiągają sukcesy w nauce, udzielają się w życiu społecznym, pracują jako wolontariusze. Od października 2017 r. działają razem. Wspólne posiedzenia, wymiana poglądów i dyskusje skłoniły ich do wniosku, że młodzieżowe rady posiadają istotny potencjał dla rozwijania aktywności ich rówieśników i mogą stanowić ważny głos w rozwijaniu społeczności lokalnych i samorządności. Rada postanowiła bliżej przyjrzeć się temu tematowi i samodzielnie przeprowadziła badania, aby lepiej poznać organizację, liczebność, mechanizmy funkcjonowania i problemy związane z działalnością młodzieżowych rad.

W tym miejscu pragnę podkreślić, że zarówno zagadnienia poruszone w niniejszej publikacji, jak i zastosowana metodologia badania są autorską propozycją Rady. Uważam, że należy pozostawić tym młodym ludziom swobodę wypowiedzi, zaufać im w kwestii wyboru tematu analiz i z uwagą przyjrzeć się wnioskowi, które przedstawiają.

Zachęcam do zapoznania się z niniejszą publikacją i zawartymi w niej opiniami i spostrzeżeniami, przygotowanymi przez członków i zastępców członków Rady Dzieci i Młodzieży Rzeczypospolitej Polskiej przy Ministrze Edukacji Narodowej.

Anna Zalewska

Minister Edukacji Narodowej

Przez wiele tysięcy lat udział dzieci w życiu społecznym ograniczał się do spełniania oczekiwań dorosłych. W zbiorowej świadomości traktowanie dzieci przez rodziców lub opiekunów należało wyłącznie do sfery spraw wewnętrznych rodziny. Dziecko było „przyszłym człowiekiem”, wymagano więc od niego przede wszystkim posłuszeństwa. Dorosły był jego panem życia i śmierci. Dopiero w XIX wieku nastąpiła zmiana w patrzeniu na dziecko – zaczęło mówić się o potrzebie podmiotowego traktowania, zauważać potrzeby dziecka i wspierać je w rozwoju. To jednak długi proces, jeszcze wciąż nie zakończony, o czym przekonuję się na co dzień, mając do czynienia z problemami zgłaszanymi przez dzieci i ich rodziców.

Cieszę mnie, że obecnie nie budzi wątpliwości już fakt, że dziecko jest podmiotem prawa. Odrębną istotą ludzką, której prawo przyznaje bezpośrednio uprawnienia i nad którą rodziczy opiekę. Prawa człowieka zaczynają się od praw dziecka.

Dziecko to człowiek i obywatel, który w przyszłości będzie korzystał z pełni praw publicznych, w tym praw wyborczych. Dobrze jest więc, gdy państwo stwarza dzieciom i młodzieży warunki do rozwoju odpowiedzialności za siebie i swoje otoczenie. Pozwala na doświadczenia w sferze kształtowania rzeczywistości poprzez umożliwienie wprowadzania realnych zmian. Społeczeństwo obywatelskie możliwe jest wtedy, gdy wychowanie zawiera element włączania młodych ludzi w decyzje dotyczące ich spraw. Gdy pozwala im na wyrażanie opinii, przedstawianie propozycji rozwiązań, a także, gdy przekazuje im odpowiedzialność za realizację określonych zadań, istotnych z punktu widzenia danej społeczności.

Mają Państwo przed sobą bardzo ważną publikację. To obraz udziału dzieci i młodzieży w życiu społecznym kraju, który na mapie świata określany jest mianem Ojczyzny Praw Dziecka. To obraz częściowy, nie obejmujący nieformalnych inicjatyw, a także udziału w działalności organizacji pozarządowych, w tym wolontariatu. Niemniej, niezwykle ważny. Stworzenie ram prawnych do funkcjonowania Rad Młodzieżowych jest jednym z chlubnych dokonań prawodawstwa polskiego, które – ustanawiając możliwość ich tworzenia na poziomie samorządowym – otwiera drogę do poważnego traktowania głosu młodych ludzi nie tylko w wymiarze najbliższego otoczenia, ale także w sferze publicznej. Niniejsza publikacja przedstawia właśnie realia funkcjonowania reprezentacji młodych ludzi w strukturach samorządowych. Pokazuje zakres wykorzystania możliwości instytucjonalnego wsparcia młodzieży w ich dążeniu do współdecydowania w istotnych, z ich punktu widzenia, sprawach lokalnej społeczności. Bardzo dobrze jest, gdy instytucje samorządowe biorą udział w tworzeniu warunków do rozwoju postaw obywatelskich wśród młodzieży. Wiele gmin na terenie Polski umożliwia młodym ludziom udział w realizacji projektów służących społeczności, w których mieszkają. Młodzież może przekuć swoje pomysły w realne działania dofinansowywane ze środków budżetowych.

Lektura niniejszego opracowania może również nasuwać refleksję, że wciąż jeszcze nie jest to rozwiązanie dostatecznie szeroko stosowane w skali kraju, jak również, że nie zawsze głos młodych, wyrażony przez organy ich reprezentujące, jest brany pod uwagę w stopniu wystarczającym. Ważne jest jednak, byśmy pamiętali, że kształtowanie się form instytucjonalnego udziału małoletnich w życiu publicznym to długi proces, jeszcze nie zakończony. Z całą pewnością działające Młodzieżowe Rady Dzielnicowe, Młodzieżowe Rady Miasta i Młodzieżowe Rady Gminy są potwierdzeniem, jak ogromne zmiany cywilizacyjne nastąpiły w ciągu kilkudziesięciu lat w traktowaniu dzieci i młodzieży.

Zajmując się na co dzień ochroną praw dziecka cieszę się, gdy widzę, że w życiu społecznym głos dziecka jest słyszany, ważny i ceniony. Warto jednak pamiętać, jak wiele

w tym temacie mamy jeszcze do zrobienia. 90% dzieci i młodzieży w Polsce wskazuje na konieczność wzmocnienia prawa dziecka do wyrażania własnego zdania, tym samym wskazując, jak często nie mogą z niego skorzystać. To wyzwanie i zadanie – szczególnie dla świata dorosłych.

Jestem pełen uznania dla zaangażowania młodych ludzi i ich determinacji w zmienianie otaczającego ich świata na lepsze. Serdecznie zapraszam do lektury.

Marek Michałak
Rzecznik Praw Dziecka
Kanclerz Międzynarodowej Kapituły Orderu Uśmiechu

Prof. USWPS dr hab. Jacek Kurzepa
Przewodniczący Parlamentarnego Zespołu
ds wspierania Młodzieżowych Rad przy JST

Szanowny Czytelniku, oto przed Tobą dokument opisujący w sposób, na dziś najszerszy, działalność Młodzieżowych Rad skupionych przy Jednostkach Samorządu Terytorialnego. Dokument powstał z inicjatywy samej młodzieży, która jest także pośrednim sprawcą powołania do życia Parlamentarnego Zespołu ds wspierania MRpJST, jakim przyszło mi kierować. Pozwólcie zatem, że dokonam krótkiego słowa wstępnego wynikającego z moich trzyletnich już doświadczeń pracy z Młodzieżą, obserwowania i analizowania tego jak angażuje się w działaniach Młodzieżowych Rad przy różnych jednostkach samorządu terytorialnego.

1- o powstaniu PZ ds MRpJST- o tym, że taki Zespół pracujący z Wami i na Waszą rzecz jest KONIECZNY wyście wiedzieli już dawno, jednak jakoś tak się działo, że parlamentarzyści bardziej skorzy byli do pracy w PZ ds hodowlanych gołębi, czy DK nr 18 niżli ryzykować pracę i dialog z nieprzewidywalną i kapryśną młodzieżą. Daliście tego żywe dowody podczas uroczystości związanej z 5 leciem PROMu podczas spotkania w czerwcu 2016, kiedy to po wyborach jako Poseł debiutant pojawiłem się wśród Was i usłyszawszy o waszych oczekiwaniach dałem słowo, że taki Zespół powstanie, powołam go i poprowadzę. Tak też się stało. Dlaczego- zapytacie? Przecież zasadniczo nie mam z tego jakiegóż urobku punktowego w walce o reelekcję w roku 2019? A to dlatego, że jako socjolog młodzieży wiem (wszak nauczyliście mnie tego przez lata) iż w pracy z Wami ważna jest wiarygodność i autentyczność. Dlatego też nie ograniczam się w swoim działaniu kierując Zespołem do samej przestrzeni Sejmu, ale z radością i niemalą frajdą uczestniczyłem - i ochoczo będę to kontynuował, w spotkaniach MRG i Miast w wielu miejscach w Polsce.

2 - PARTNERZY Parlamentarnego Zespołu- na początku w sposób naturalny, choćby z uwagi na moją czerwcową deklarację z roku 2016 na imprezie PROMu, to on PROM nie tylko, że dopingował mnie ale także sprawdzał moją wiarygodność, ostatecznie z niejednym politykiem już mieli do czynienia. Zaczynaliśmy zatem razem, większość członków PZ to „naiwni” posłowie debiutanci i rutyniarze z PROMu. Z czasem dołączyli do nas inni, zwiedzeni sukcesem Pierwszego Kongresu MRpJST zorganizowanym w Sali Kolumnowej Sejmu w kwietniu 2016 roku. Poza tym powstały inne inicjatywy samo organizowania się grup przedstawicielskich młodzieży choćby Rada Dzieci i Młodzieży przy Ministrze Edukacji (pierwszej kadencji) i teraz ich kontynuatorzy z II kadencji. Szczęśliwie nie jesteśmy sami, hihhi, mamy stały, żywy kontakt z PODMIOTEM naszej poselskiej troski, ba przez myśl nam nie przejdzie, że mogłoby być inaczej. Tym bardziej, że (i tu druga istotna myśl): spotkanie zarówno z PROMem, RDZiMpMEN jak i częsta obecność młodzieży z Młodzieżowych Rad na naszych posiedzeniach przekonuje nas do tego, że zajęliśmy się kluczową sprawą dbałości o jakość życia politycznego i debaty publicznej w przyszłości. Mocno powiedziane, co? No to teraz dwa argumenty: mamy tu do czynienia z młodzieżą nieprzeciętnie zaangażowaną zarówno w swój rozwój i kariery, jak i wolą bycia reprezentantem swojego rówieśniczego pokolenia i rzecznikiem ich spraw. Obie motywacje pozytywne, ważne są ich wektory i równowaga. Jednak ta idylla kończy się w momencie, gdy uzmysłowimy sobie, że wchodzicie w przestrzeń naturalnej rywalizacji o zwolenników, głosy poparcia, znalezienia stosownych argumentów, w tym także liczonych reprezentatywnością waszego poparcia. Zatem wchodzicie w przestrzeń rywalizacji, walki, konkurencji. I tu zaczyna się nas dorosłych odpowiedzialność, troska i nadzieja. Odpowiedzialność za to jakich wzorców wam dostarczamy, troska o to, żebyście nie zostali zmanipulowani przez innych i nadzieja na to, że i my sami nie zachowamy się wobec Was cynicznie. Z moich dotychczasowych doświadczeń wynika, że potraficie znaleźć właściwy

szlak dla własnego rozwoju. Jasne, że poddani jesteście kuszącym sugestiom na szybkie kariery, na swoistą celebryckość dla tych, którzy z tego uczynią stosowny użytek, wycisnąwszy was jak cytrynę porzucając na najbliższym śmietniku żenady i powszechnego hejtu. Doskonale wiecie, że dziedzina w jaką wkraczacie jest zarezerwowana dla długodystansowców. Dlatego też cenną jest umiejętność nie tylko pakowania plecaka, by znalazło się w nim wszystko to, co w długiej drodze w służbie dla innych i Ojczyzny może być przydatne, ale ...i umiejętność dobierania towarzystwa, z którym chciałbyś ten szlak pokonywać. Zarówno wtedy gdy piąć się będziesz na szczyt, jak i wtedy gdy nie zdobywszy go, pokieraszowany wewnątrz i mentalnie odstąpisz (tym razem) od niego.

3- co przed nami, gdzie ten szczyt? Uczestniczymy w trzecim już Kongresie MRpJST w Sali Kolumnowej Sejmu. Jest się czym pochwalić, jest to nasz wspólny powód do dumy. Ale przecież i Wy Młodzi, naciskający na nas Parlamentarzystów, jak i My sami, jesteśmy tu po coś bardziej konkretnego. Są to dwie ważne wypracowywane przez nas WSPÓLNIE inicjatywy ustawodawcze, jedna związana z Ustawą powołującą Radę(y) Młodzieży RP oraz druga związana z planowaną zmianą w Ustawie o samorządach dotyczącą paragrafu 5b. Musimy to jakoś osiągnąć, marsz, który rozpoczęliśmy przed 3 laty, za chwilę ustanie z natury naszej kadencji. Kto w szturmie na szczyt nam pomoże Pan Premier, Klub PiS, Minister Brudziński i Minister Zalewska? czy trzeba będzie się przegrupować i znaleźć coś co obniży poziom porażki i pozwoli nam pomyśleć o sobie, że tacy najgorsi to nie jesteśmy mimo, że celu nie osiągnęliśmy?! Warto sięgać po ersatze, jeśli jest szansa na oryginał? Młodzi szturmuje...cel blisko....razem jesteśmy w stanie stanąć na szczycie!

Jacek Kurzępa

Szanowni Czytelnicy,

niniejsza publikacja jest efektem naszej kilkumiesięcznej wyłożonej pracy. Jednak nie doszłoby do utworzenia dokumentu, gdyby nie nasze wcześniejsze doświadczenie oraz współpraca z byłymi oraz obecnymi młodzieżowymi radnymi.

Kiedy spotkaliśmy się po raz pierwszy w październiku 2017 roku, w wielu naszych wypowiedziach i rozmowach dominował temat potencjału, jaki posiadają młodzieżowe rady działające przy jednostkach samorządu terytorialnego. Uznaliśmy, że nie możemy czekać i powinniśmy działać. Dzięki uprzejmości i pomocy wielu ludzi, tych dorosłych i młodych, udawało się zaplanować cały proces tworzenia publikacji oraz bazy młodzieżowych rad.

Z perspektywy czasu nie sądziliśmy jak ogromną pracę będziemy musieli wykonać, aby 17 kwietnia 2018 roku wydać niniejszy dokument, na który czekają młodzieżowe rady. Utworzenie i wysłanie pism do wszystkich gmin w Polsce, zbieranie danych z odpowiedzi, ponawianie zapytań, tworzenie grup na portalach społecznościowych, do których zapraszaliśmy młodzieżowe rady, kontaktowanie się z adresatami naszego badania, utworzenie ankiety, zapraszanie i zachęcanie młodzieżowych radnych do wzięcia udziału w naszej ankiecie, zebranie i opracowanie wyników badania, rozmowy z ekspertami, tworzenie treści publikacji to elementy składowe niniejszego dokumentu. Każde działanie wymagało od nas poświęcenia swojego czasu.

Spotykaliśmy się z pytaniem: „Po co to wszystko?”. Już poprzez wybór do Rady Dzieci i Młodzieży RP przy Ministrze Edukacji Narodowej jesteśmy zaszczytzeni, ale też czujemy odpowiedzialność za godne sprawowanie swojej funkcji wymagające dużego zaangażowania. Oprócz wielu innych podejmowanych przez Radę działań utworzenie publikacji uznajemy za duży krok w stronę zwiększenia udziału młodych ludzi we współdecydowaniu o sprawach ważnych dla młodzieży. Często nawet w trakcie procesu tworzenia publikacji przedstawiciele gmin zwracali się do nas z prośbą o pomoc i współpracę przy zakładaniu młodzieżowej rady. Dzięki publikacji każda jednostka samorządu terytorialnego może zapoznać się z analizą stanu obecnego oraz z naszymi rekomendacjami dotyczącymi powstawania młodzieżowych organów doradczych.

Efekt naszego badania jest również skierowany do młodzieży. Wiele gmin odpowiadało nam, że wniosek o powołanie młodzieżowej rady zostanie rozpatrzony, jeśli to sama młodzież będzie inicjatorem powstania rady i zgłosi taką prośbę. W naszej opinii taka droga do utworzenia młodzieżowej rady jest efektywna tylko w przypadku promowania wiedzy na temat funkcjonowania młodzieżowych rad. Jedynie dzięki rozpowszechnianiu informacji dotyczących młodzieżowych organów doradczych młodzież jest w stanie sama zgłosić potrzebę powołania rady. Stąd też decyzja o utworzeniu publikacji.

Wierzymy, że nasza ciężka społeczna praca pomoże zarówno dorosłym jak i młodzieży przy rozwoju funkcjonowania młodzieżowych rad oraz przyniesie dobre efekty. Dopiero wtedy będziemy mogli ze spokojem potwierdzić, że poświęcony czas i zaangażowanie przy tworzeniu publikacji to najlepsza decyzja jaką mogliśmy podjąć.

Autorzy: Rada Dzieci i Młodzieży RP przy Ministrze Edukacji Narodowej

Podziękowania

Chcielibyśmy niezmiernie podziękować osobom, bez których ta publikacja najprawdopodobniej by nie powstała:

- Pani Minister Edukacji Narodowej Annie Zalewskiej za ogromne wsparcie i umożliwienie nam spotkania się w naszym gronie i realizowania swoich pomysłów związanych nie tylko z młodzieżowymi radami;
- pracownikom Biura Organizacyjnego Ministerstwa Edukacji Narodowej za pomoc w organizacji posiedzeń, podczas których publikacja powstała;
- Panu Posłowi na Sejm RP Jackowi Kurzēpie i całemu Zespołowi Parlamentarnemu ds. wspierania młodzieżowych rad przy JST za ich zaangażowanie w pracę nad młodzieżowymi radami i lepszymi perspektywami dla nich w przyszłości,
- Dyrektorowi Instytutu Badań Edukacyjnych Panu Piotrowi Stankiewiczowi oraz pracownikom Instytutu Badań Edukacyjnych za pomoc merytoryczną i okazaną otwartość;
- Pani Darii Pietrzykowskiej za cenne wskazówki dotyczące wykorzystywania danych zawartych w przeprowadzonej przez nas ankiecie;
- Pani Karolinie Frąckiewicz i Panu Wojciechowi Pappai za podzielenie się swoją wiedzą dotyczącą zakładania młodzieżowych rad oraz ich funkcjonowania

Chcielibyśmy podziękować wszystkim przedstawicielom młodzieżowych rad, którzy pomogli nam w pracy udzielając koniecznych do przeprowadzenia raportu informacji dotyczących ich własnych rad młodzieżowych oraz wszystkim osobom, które w jakikolwiek sposób zaangażowały się lub pomogły nam w zrealizowaniu tego projektu.

2. Słowo Przewodniczącego pierwszej młodzieżowej rady w Polsce

Miałem zaszczyt być Szefem pierwszej w Polsce Młodzieżowej rady Miasta, która powstała w Częstochowie.

To były bardzo ciekawe czasy – budziliśmy częstochowską młodzież z marazmu – pokazując, że wspólnymi siłami można wiele osiągnąć. Wiele z naszych przedsięwzięć stało się tradycją, która trwa do dzisiaj – m.in. impreza sylwestrowa przed Ratuszem.

Z perspektywy czasu uważam, że powołanie do życia instytucji, jaką jest Młodzieżowa Rada Miasta, to inicjatywa jak najbardziej słuszna, pozwalająca na rzeczywiste zaistnienie ambitnej młodzieży w strukturach samorządowych i swoiste udzielenie głosu lokalnej uczniowskiej społeczności.

Mam nadzieję, że działalność w Młodzieżowej Radzie Miasta będzie dla wielu młodych ludzi pierwszym szczeblem w drabinie samorządowej bądź politycznej kariery a doświadczenie zdobyte podczas tej niewątpliwej przygody będzie procentowało u progu „dorosłego życia”.

Łukasz Polopoda

3. Cele i założenia publikacji

O młodych ludziach mówi się wiele rzeczy: lepszych lub gorszych, bardziej lub mniej zgodnych z prawdą. Pewne jest to, że młodość pełna jest zapału i idei, które towarzyszyły nam przy tworzeniu tego raportu, który powstał dlatego, iż wierzymy, że młodzieżowi radni są tymi, którzy mają wiele do powiedzenia i których warto słuchać. Chcemy pokazać ich niezwykłość, pasję, zaangażowanie i ogrom pracy, którą wkładają w to, by uczynić świat lepszym miejscem.

Żeby zaprezentować to zjawisko, najpierw postanowiliśmy stworzyć bazę danych zawierającą podstawowe informacje o młodzieżowych radach w Polsce i raport, w którym zawarliśmy analizę informacji, które otrzymaliśmy od 2478 gmin. Chcieliśmy stworzyć rzetelną, solidną i kompleksową publikację dotyczącą młodzieżowych rad w Polsce. Na tym opiera się ogół naszej działalności w tym zakresie – chcieliśmy utworzyć dokument, do której będzie mógł zwrócić się każdy komu temat młodzieżowych rad nie jest obcy, a także ten, kto chce się z tą kwestią zapoznać. Dzięki pracy nad otrzymanymi danymi, chcemy by był to pierwszy w Polsce dokument, który pokazywałby w całościowym ujęciu sytuację młodzieżowych rad w naszym kraju, dzięki czemu możliwe byłyby prace nad rozwojem zaangażowania młodych ludzi w społeczeństwo obywatelskie. W ten sposób raport mógłby być traktowany jako praca będąca podstawą do dalszych badań i analiz, która zaowocuje stworzeniem naukowej bazy w kwestii polityki młodzieżowej w Polsce.

Gdy zrozumieliśmy jak niezwykle i warte uwagi są młodzieżowe rady, uznaliśmy, że warto pokazać je wszystkim – przede wszystkim ludziom młodym, którzy mogliby chcieć zaangażować się w działania tego typu. Jednak szybko zrozumieliśmy również, że rady

są naszym narodowym powodem do dumy – wtedy też zdecydowaliśmy, że powinna je zobaczyć cała Polska. Uznaliśmy, że popularyzacja kwestii młodzieżowych rad, a także idei społeczeństwa obywatelskiego, rozwoju polityki młodzieżowej i zaangażowania większego grona w życie społeczne jest ogromnie ważna i warta rozgłosu. Chcemy, by poprzez stworzenie raportu jak najwięcej młodych ludzi dowiedziało się jak działać w swojej społeczności, jak może się angażować i jak dużo może im dać partycypacja w działalność tego typu.

Młodzieżowe rady mają ogromny potencjał, a również naszym zadaniem jest to, by powstawało ich jak najwięcej i aby funkcjonowały one jak najlepiej. Działalność Rady Dzieci i Młodzieży RP przy MEN dąży do tego, aby wartościowy głos młodych ludzi był słyszany, by mieli oni pole do wyrażania swoich opinii i realizacji swoich pomysłów. W ten sposób chcieliśmy pokazać również młodym ludziom jakie są ich możliwości i jak mogą rozwijać się w młodzieżowych radach, a także dzięki przykładom z przeprowadzonej przez nas ankiety zaprezentować modelowe działania najlepiej funkcjonujących w naszym kraju rad – przede wszystkim po to, by wszystkim pokazać jak wysoko może mierzyć młodzież i jak wiele jest w stanie robić w przestrzeni publicznej. Dzięki pokazaniu przykładów działalności młodzieżowych rad młodzi ludzie będą świadomi do czego są kompetentni i na tej podstawie będą mogli tworzyć własne projekty.

Jednak młodzieżowe rady to nie tylko wzniosłe idee i superlatywy życia społecznego. Jak każda wielka sprawa ogrom pracy młodzieżowych radnych niesie za sobą również bagaż problemów, przeciwności losu, przepisów i wszelkie trudności. Mimo ogromnych kompetencji i wielkiego zaangażowania młodych społeczników wciąż są oni niedoświadczeni. Nauka działalności doradczej i projektowej jest równie piękna jak i trudna. Jednak udział w pracach młodzieżowej rady ma doprowadzić do tego, aby takie doświadczenie zdobyć.

Nie mogliśmy utworzyć raportu nie wspominając o problemach, z którymi mierzą się młodzieżowe rady. Nasze wskazówki mogą pomóc w szybszym rozwiązywaniu problemów oraz wypracowaniu pewnych schematów, które często powtarzają się od wielu lat. Dlatego też publikacja jest materiałem, który pozwoli na unikanie stałych problemów. W ten sposób chcemy też pokazać tworzącym się radom, na jakie mogą natrafić kłopoty i jak mogą sobie z nimi radzić. Jest to również nasz ukłon w stronę młodzieżowych aktywistów za trud włożony w realizację swoich ambitnych celów mimo wszelkich przeciwności. Chcemy również, by ten ogrom pracy doceniło jak najszersze grono odbiorców. Uważamy, że im więcej osób słyszy, mówi i uczestniczy w działaniach organizowanych przez młodych ludzi, tym godniej jesteśmy w stanie reprezentować polską młodzież.

Jedną z najważniejszych kwestii, którą ma na celu nasz raport jest integracja młodzieżowych radnych poprzez przekazanie temu środowisku kompletu informacji na temat innych młodzieżowych rad. Twierdzimy, że największe sukcesy buduje się wspólnie. Wierzmy, że dzięki naszej publikacji młodzieżowym radom będzie coraz łatwiej ze sobą współpracować. Chcemy, by stworzenie bazy młodzieżowych rad zainspirowało młode, zaangażowane społecznie osoby do realizacji wspólnych projektów, które będą okazją nie tylko do poszerzania swoich kompetencji i umiejętności, ale staną się też początkiem wspaniałych znajomości i przyjaźni, które zaowocują wspólnymi inicjatywami, nie tylko na czas trwania kadencji młodzieżowej rady. Mamy również nadzieję, że nasza praca będzie pomocna przy tworzeniu nowych młodzieżowych rad, a młodym aktywistom pomoże stawiać pierwsze kroki w polityce młodzieżowej. Staraliśmy się, aby nasz raport był przewodnikiem po pozornie zawilej drodze do utworzenia młodzieżowej rady i uczynienia z niej zespołu, która wpłynie pozytywnie na lokalną społeczność.

4. Definicja i informacje ogólne o funkcjonowaniu Młodzieżowych Rad

Zgodnie z artykułem 5b ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 roku Rada Gminy może wyrazić zgodę na powołanie **Młodzieżowej Rady Gminy**. Utworzenie takiego organu wynika bezpośrednio z obowiązku podejmowania działań, które mają wspierać idee samorządowe wśród mieszkańców gminy, ze szczególnym naciskiem na młodzież. Najważniejszym obszarem działań Młodzieżowych Rad Gmin i tak naprawdę jedynym wynikającym z artykułu 5b jest charakter konsultacyjny, bezpośrednio zapisany w ustawie o samorządzie gminnym. Członkowie rady powinni opiniować decyzje i uchwały podejmowane przez Radę Gminy.

Oprócz tego doświadczenie pokazuje, że młodzieżowa rada ma także funkcję aktywizacji młodzieży zamieszkującej obszar działania rady oraz upowszechniającą zasady działania samorządu terytorialnego wśród młodych ludzi. Wraz z powołaniem organu Rada Gminy powinna nadać młodzieżowej radzie statut czy też regulamin, który powinien jasno określać sposób wyboru jej członków, długość trwania kadencji radnych, często również miejsce ich obradowania oraz ogólne zasady funkcjonowania rady wraz z zakresem jej kompetencji.

Istotnym celem powoływania młodzieżowych rad jest integracja środowisk młodzieżowych w danej gminie, wspieranie działalności samorządowej młodzieży oraz kształtowanie i promocja idei prospołecznych oraz szeroko pojmowanej aktywności obywatelskiej. W skład organu wchodzi młodzież w wieku szkolnym, której dokładny przedział wiekowy reguluje przyjęty statut. Ogólnie przyjętą zasadą funkcjonowania młodzieżowych rad jest także wybór jej przewodniczącego oraz ewentualnie innych stanowisk pomocniczych, także indywidualnie określonych statutowo. Inicjatywa powstania młodzieżowej rady gminy nie jest obligatoryjna a dobrowolna. Może być wniesiona zarówno przez środowiska młodzieżowe jak i organy samorządowe. Praca nad niniejszą publikacją pokazuje, że sposób powołania młodzieżowej rady jest jednym z kluczowych czynników jej dalszego funkcjonowania. Dlatego też tak ważną rolę odgrywa dokładna analiza doświadczenia innych młodzieżowych rad, którą pokazujemy w raporcie.

Część II

Badanie wyników

1. Metodyka badania

Efektem kilkumiesięcznej pracy członków Rady Dzieci i Młodzieży Rzeczypospolitej Polskiej przy Ministrze Edukacji Narodowej jest niniejszy raport, który jest pierwszym tego typu kompleksowym opracowaniem informacji o młodzieżowych radach przy Jednostkach Samorządu Terytorialnego. Pierwszym krokiem na drodze ku realizacji tego raportu było wysłanie do wszystkich gmin w Polsce wiadomości mailowych z prośbą o dostęp do informacji publicznej. W prośbie wysłanej do 2478 urzędów samorządowych zapytaliśmy o następujące informacje:

Czy w Państwa Gminie/Mieście istnieje młodzieżowa rada gminy/miasta?

Jeżeli nie: Czy są Państwo zainteresowani utworzeniem młodzieżowej rady/ czy planują Państwo utworzenie młodzieżowej rady?

Jeżeli tak:

a) Jaka jest oficjalna nazwa młodzieżowej rady w gminie/mieście?

b) Od kiedy funkcjonuje w gminie/mieście młodzieżowa rada?

c) Ilu członków liczy młodzieżowa rada gminy/miasta?

d) Imię i nazwisko oraz telefon/adres mailowy Przewodniczącego młodzieżowej rady (jeśli wyrazi zgodę)?

e) Imię i nazwisko oraz telefon/adres mailowy Opiekuna młodzieżowej rady (jeśli istnieje wyrazi zgodę)?

f) adres skrzynki mailowej młodzieżowej rady?

g) kwota przeznaczona na finansowanie młodzieżowej rady w roku 2017, 2016 oraz 2015 - główne cele, na które młodzieżowa rada wykorzystwała te środki.

W rezultacie uzyskując finalnie odpowiedzi od wszystkich gmin, (w niektórych przypadkach po kilkukrotnym ponowieniu wniosku o udostępnienie informacji publicznej oraz samodzielny wyszukiwaniu informacji) stworzyliśmy pierwszą pełną i rzetelną bazę danych o młodzieżowych radach, zawierającą łącznie 408 takich organów. Drugą częścią badania było dokładne zbadanie faktycznej działalności i kondycji młodzieżowych rad w Polsce. Posiłkując się bazą danych skontaktowaliśmy się ze zdecydowaną większością rad i poprosiliśmy je o wypełnienie przygotowanej przez nas ankiety. Rady odpowiadały na łącznie 85 pytań, zawartych w 11 działach:

1. Pytania ogólne
2. Dane statystyczne
3. Tworzenie młodzieżowych rad (statut)
4. Wybory młodzieżowych rad
5. Opiekun młodzieżowych rad
6. Działalność młodzieżowych rad
7. Aktywność młodzieżowych rad
8. Współpraca z innymi młodzieżowymi radami
9. Problemy młodzieżowych rad

10. Postrzeżenie przez mieszkańców

11. Cele i motywacje młodzieżowych rad

Otrzymaliśmy 127 odpowiedzi, co w rezultacie stanowi ok. 1/3 wszystkich młodzieżowych rad w Polsce. W naszej ocenie jest to bardzo dobry wynik, zważając na wynikającą z naszego badania aktywność tych młodzieżowych organów. Porównując informacje z naszej bazy danych z odpowiedziami dotyczącymi ankiety możemy stwierdzić, że nasza grupa badawcza jest grupą reprezentatywną.

2. Najważniejsze dane dotyczące Młodzieżowych Rad

Badawczą część naszej publikacji chcielibyśmy zacząć od przedstawienia kilku podstawowych danych. Czynimy to dlatego, że zdajemy sobie sprawę, że nie wszyscy, których nasza publikacja zainteresuje, musieli wcześniej poznać środowisko młodzieżowych rad. Dla czytelników należących do tej grupy będzie to dobra baza wyjściowa, która umożliwi im lepsze zrozumienie danych analizowanych w kolejnych rozdziałach. Z drugiej strony liczymy też na to, że są to na tyle świeże informacje, że zainteresują także odbiorcę doskonale zorientowanego w temacie. W niniejszym rozdziale odpowiemy również na pytanie, które w środowiskach młodzieżowych było zadawane od wielu lat. Uzyskaliśmy bowiem informację o konkretnej liczbie młodzieżowych rad w Polsce. Według naszych ustaleń do końca 2017 roku w Polsce działało 408 młodzieżowych rad.

Na początku jednak warto zastanowić się nad tym, gdzie najczęściej rozwijają się młodzieżowe rady. Czy dzieje się to w gminach wiejskich, miejsko-wiejskich, a może w miejskich? Czy częściej w działalność na rzecz swoich małych ojczyzn angażują się nastolatki z małych środowisk czy jednak większą potrzebę działalności społecznej odczuwa młodzież żyjąca w dużych, często anonimowych środowiskach? Jak wynika z zebranych danych najczęściej młodzieżowych rad tworzonych jest w gminach miejskich, bowiem taki organ posiada prawie 32 procent z nich, co realnie daje 117 młodzieżowych rad. Nieco gorzej wypadają gminy miejsko-wiejskie, z których 23,5% posiada młodzieżową radę, co przekłada się na 146 organów. Znacznie gorzej wypadają gminy wiejskie, gdyż na 1555 jednostek przypadają tylko 124 takie gremia doradcze, czyli w procesie aktywizacji lokalnej młodzieży partycypuje niecałe 8% z nich. Z tych danych wynika, że im mniejsza miejscowość, tym mniejsza szansa na to, że istnieje tam młodzieżowa rada. Taki trend jest związany z miejscem funkcjonowania młodzieżowych rad. Okazuje się bowiem, że pierwsze takie organy powstawały w dużych ośrodkach miejskich. Kolejną przyczyną niewielkiego odsetka występowania rad w gminach wiejskich są z pewnością mniejsze możliwości. W gminach tego rodzaju istnieje mniej szkół ponadpodstawowych niż w gminach miejskich czy w gminach miejsko-wiejskich, a to z tego typu szkoły najczęściej wywodzą się młodzieżowi radni.

Kolejne pytanie, na które odpowiadały gminy dotyczyło ewentualnych planów utworzenia młodzieżowej rady. Około 200 gmin jest zainteresowanych utworzeniem takiego organu doradczego jeszcze podczas kadencji 2014-2018, a inne już po wyborach samorządowych w 2018 roku. W kilkunastu gminach Urząd Gminy kilkakrotnie próbował z własnej inicjatywy utworzyć młodzieżową radę, jednak takie działanie nie spotkało się z zainteresowaniem młodzieży. Istotną kwestię inicjatora procesu tworzenia rady podejmujemy w dziale

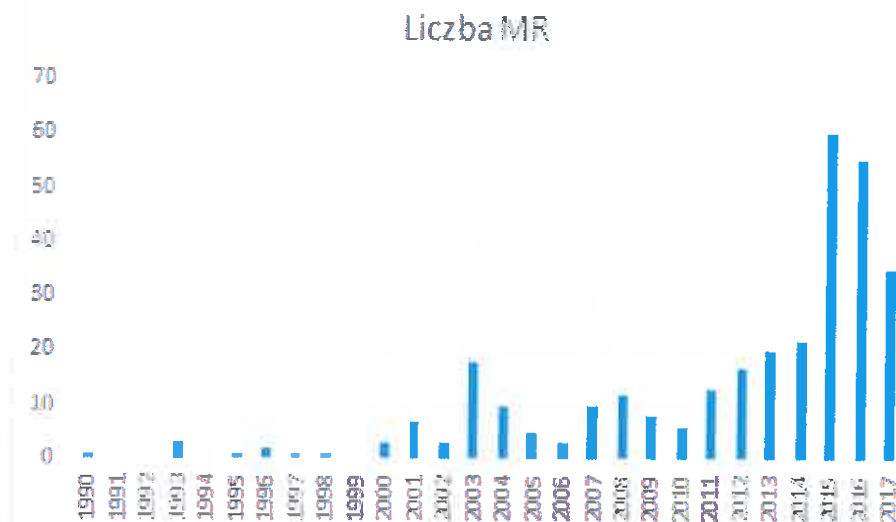

“Korelacje”. Kluczowym wnioskiem związanym z powyższym pytaniem zadanym gminom jest kwestia zaangażowania młodzieży w proces powstawania młodzieżowej rady. Gminy, które nie posiadają takiego organu, w większości przypadków rozpatrzą kwestię utworzenia rady, gdy z taką inicjatywą zgłosi się sama młodzież. Taka relacja powinna być związana ze zwiększaniem wiedzy o działalności młodzieżowych rad na terenie całego kraju. Jednym z działań Rady Dzieci i Młodzieży RP przy Ministrze Edukacji Narodowej była propozycja poprawki do podstawy programowej dla szkół ponadpodstawowych przedmiotu: “Wiedza o społeczeństwie” punktu związanego z nauczaniem o istnieniu i funkcjonowaniu młodzieżowej rady. Dzięki temu zabiegowi wiedza o funkcjonowaniu młodzieżowych rad będzie rozpowszechniana możliwie szeroko.

Każda z jednostek samorządu terytorialnego posiada swobodę nazwy młodzieżowej rady. Zdecydowana większość wykorzystuje formę: Młodzieżowa Rada Gminy/Miasta/Dzielnicy (Nazwa Miasta/Gminy/Dzielnicy). Jednak około 80 miejscowości stosuje nazwę: Młodzieżowa Rada Miejska, a w nielicznych przypadkach można się spotkać z nazewnictwem: Młodzieżowa Rada Gimnazjalna, Rada Młodzieży, Dziecięco Młodzieżowa Rada, Młodzieżowa Rada Konsultacyjna, Konsultacyjna Grupa Młodzieżowa czy Młodzieżowa Rada Doradcza. Trzy ostatnie wersje podkreślają kluczową funkcję młodzieżowej rady, co jest ważną kwestią, którą zbadaliśmy w naszej ankiecie.

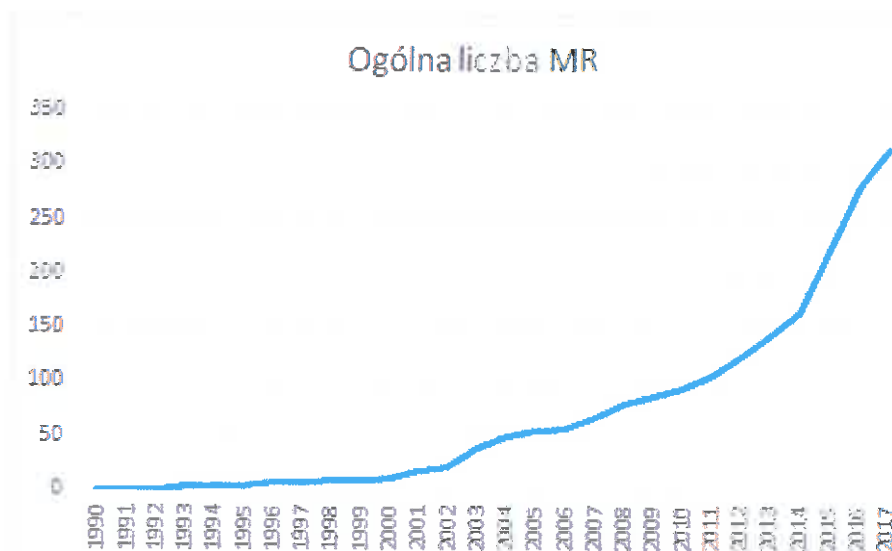
Liczba członków młodzieżowej rady waha się od 5 do 60 i wiąże się w większości przypadków z liczbą mieszkańców danej jednostki samorządu terytorialnego. Ciekawym faktem, jest największą popularność liczby 15 członków. Dzieje się tak w blisko 30% przypadków. Przyczyną tego zjawiska może być najczęściej występująca liczba 15 radnych Rady Gminy w Gminach, w których liczba mieszkańców nie przekracza 20000. Drugą najpopularniejszą liczbą członków młodzieżowej rady jest 21, co również wiąże się z liczbą radnych Rady Gminy w Gminach do 50000 mieszkańców. Średnia liczba członków młodzieżowej rady wynosi 17,4.

Zbadaliśmy również, w którym roku powstawały młodzieżowe rady. Okazuje się, że działania obecnej kadencji samorządów (2014-2018) zapewniły największy odsetek w udziale tworzenia młodzieżowych gremiów doradczych, wynoszący prawie 42%. Taki wynik to dowód na to, że gminy są zainteresowane stałym zwiększaniem udziału młodzieży w procesach decyzyjnych, a temat młodzieżowych organów konsultacyjnych jest aktualny.

Rysunek 1 Liczba młodzieżowych rad w Polsce powstałych w danym roku

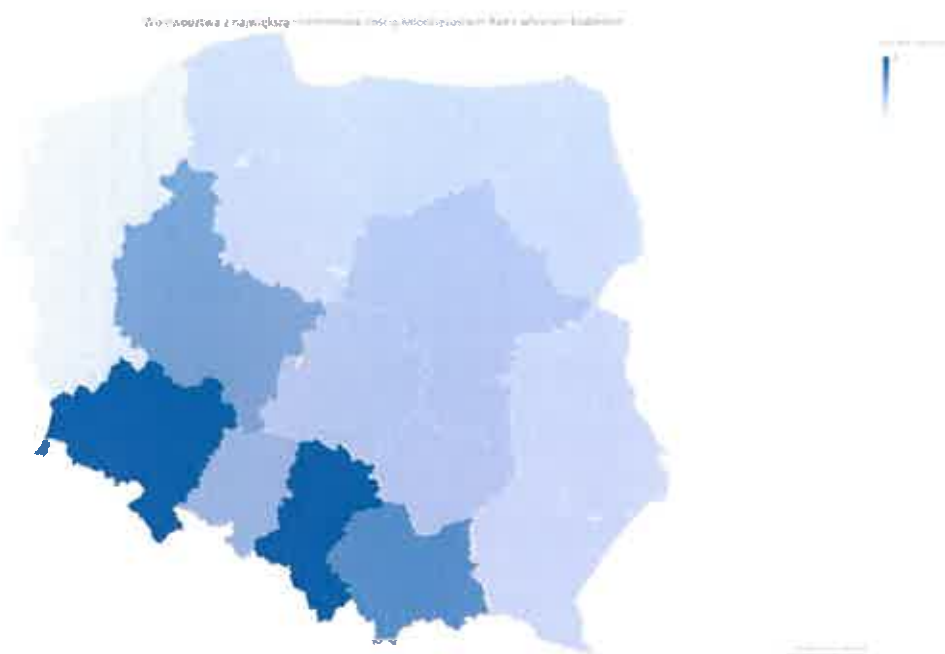
Ważnym rokiem, który mógł częściowo zdecydować o funkcjonowaniu młodzieżowych rad w Polsce był rok 2003, kiedy to liczba takich organów zwiększyła się o blisko 82%. Powodem mogła być nowelizacja ustawy o samorządzie gminnym z 2001 roku, który dotyczył również art.5b. Warto zwrócić uwagę na przedział 2010-2014, a więc na kolejną kadencja samorządu. Jest to jedyny przypadek, kiedy liczba młodzieżowych rad rosła coraz szybciej. W pozostałych takich przedziałach czasowych tendencja była odwrotna. Jednak rosnąca liczba młodzieżowych rad niezmiernie cieszy.

Rysunek 2 Liczba funkcjonujących młodzieżowych rad na przestrzeni lat

“Budżet” w młodzieżowych radach (z podziałem na województwa) w roku 2017 na podstawie danych zebranych przez Radę Dzieci i Młodzieży Rzeczypospolitej Polskiej przy Ministrze Edukacji Narodowej.

Na podstawie danych przedstawionych na powyższej mapie można wywnioskować, że największa liczba młodzieżowych rad z własnym budżetem niekoniecznie związana jest z wielkością czy możliwościami finansowymi w danym województwie. Najwięcej rad z samodzielnym budżetem znajduje się w województwach śląskim i dolnośląskim. Może to oznaczać, że młodzi radni nie są zainteresowani ustabilizowaniem niezależności finansowej lub po prostu statut czy inne ograniczenia wewnętrzne nie pozwalają na podjęcie kroków w tej sprawie.

Jest 37 młodzieżowych rad deklarujących posiadanie budżetu na rok 2017. Pojawia się wiele głosów mówiących o tym, że młodzieżowa rada może korzystać z budżetu nie posiadając osobowości prawnej. Liczba ta nie jest zbyt duża, stąd pojawia się pytanie w jaki inny sposób młodzieżowe rady pozyskują środki na swoją rozległą i niekiedy kosztowną działalność?

Młodzieżowe organy konsultacyjne przy mieście/gminie najczęściej środki pozyskuje poprzez:

1. sponsorów
2. środki przekazane przez Radę Miasta na konkretne przedsięwzięcie
3. granty

Niemal każda młodzieżowa rada zabiegała bądź zabiega o pomoc finansową tudzież rzeczową organizując wydarzenia aktywizujące miejscową młodzież. Najczęściej pomocni okazują się lokalni przedsiębiorcy, którzy niejednokrotnie nawiązują stałą współpracę z młodzieżowymi radnymi. Pomagają we wszelaki sposób m.in. udostępniając miejsce, oferując swoje produkty, gadzety bądź przekazując środki na realizację określonego zadania. Jedynym warunkiem, który młodzieżowa rada musi spełnić aby sprawa zakończyła się nawiązaniem współpracy jest

gruntowne przygotowanie opisu celu, co do którego potrzebują pomocy i udanie się na rozmowę z przedstawicielem danej firmy.

Taki stan rzeczy przynosi obopólne korzyści poprzez naukę młodych w pozyskiwaniu wsparcia przedsiębiorców współpracujących z młodzieżą.

Nieodosobnionym przypadkiem jest przekazywanie środków finansowych przez Radę Gminy na realizację konkretnych działań i przedsięwzięć. Najczęściej młodzieżowe rady udają się z prośbą oraz konkretnym opisem wykorzystania pozyskanych pieniędzy. Ponadto najczęściej ciała konsultacyjne, pomimo braku budżetu, gospodarują materiałami umożliwiającymi działalność, zapewnionymi przez Radę Gminy.

Należy również zwrócić uwagę, iż częstą sytuacją jest posiadanie pewnej stałej puli środków na działalność młodzieżowych rad, nie nazywając tym samym takich środków budżetem.

Granty są wsparciem finansowym lub pozafinansowym dla organizacji na realizację określonego celu. W obecnych czasach mamy do czynienia z wieloma programami grantowymi, które mogą zostać wykorzystane na urzeczywistnienie celów młodzieżowych rad. Jako że młodzieżowa rada nie ma osobowości prawnej, wielokrotnie nie może ubiegać się o środki, lecz często nawet i to nie jest przeszkodą, gdyż rozległa współpraca z lokalnymi fundacjami, stowarzyszeniami, organizacjami, jak i również dobry kontakt z miejskimi decydentami umożliwia udział w procesie ubiegania się o grant.

Wynik mówiący, iż tylko 37 z młodzieżowych rad obecnie funkcjonujących na terenie Rzeczypospolitej Polskiej posiada budżet może szokować, a wręcz niepokoić. Jednak jak się okazuje, brak czynnika determinującego powodzenie działań nie przekreśla skuteczności młodzieżowych rad. Wręcz przeciwnie, taka sytuacja przyczynia się do szukania innowacyjnych metod pozyskiwania środków. Nierzadko również młodzieżowi radni udowadniają, iż realizując konkretne działania nie potrzebują pomocy finansowej.

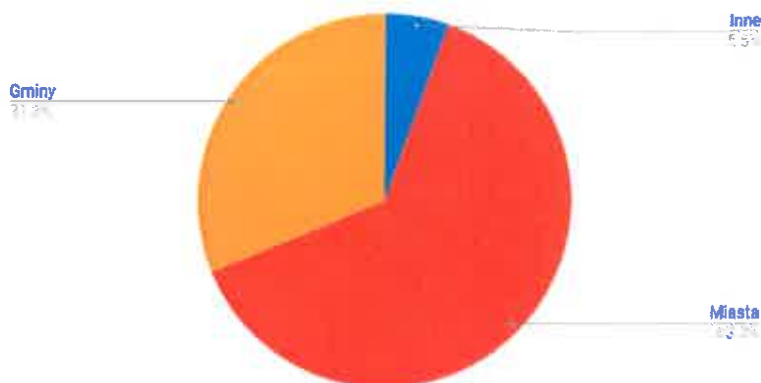
3. Podstawowe dane statystyczne

Stawiając sobie pytanie: „Gdzie działają młodzieżowe rady?”, sprawdziliśmy, na jakim terenie rady występują najczęściej. Jak się okazało, aż 63,3% badanych rad reprezentuje miasta, co stanowi dużą różnicę w stosunku do Młodzieżowych Rad Gmin, które stanowią 31,3% ankietowanych. Respondenci, którzy należą do Młodzieżowych Rad Powiatu i Dzielnic liczyły 5,5% odpowiadających. Poniższy wykres przedstawia liczbę ankietowanych młodzieżowych rad oraz ich zróżnicowanie pod względem obszaru, na którym działają.

NASI RESPONDENCI

Młodzieżowe Rady

Badane osoby zapytaliśmy również ile mieszkańców liczy ich miasto/gmina. Wyniki pokazują, że najczęściej ankietowanych żyje na obszarach mało zaludnionych (10 000 - 30 000 mieszkańców). Otrzymaliśmy aż 17,2% odpowiedzi od młodzieżowych rad z najmniejszych gmin (<10 000 mieszkańców) co stanowi 0,8 punktu procentowego więcej niż odpowiedzi z miast o zdecydowanie większej gęstości zaludnienia (50 000 - 100 000). Podobny wynik (15,6%) uzyskaliśmy od członków młodzieżowych rad z terytorium liczącego 30 000 -50 000 mieszkańców. Ogromnym sukcesem jest to, że wszystkie młodzieżowe rady z największych miast w Polsce (gęstość zaludnienia powyżej 500 000), a także wszystkie istniejące rady z miast o liczbie mieszkańców w przedziale 200 000 - 500 000 wzięły udział w naszym badaniu. Spośród miast, które zamieszkuje 100 000 – 200 000 ludzi, odpowiedziało nam 9,4% wszystkich takich jednostek.

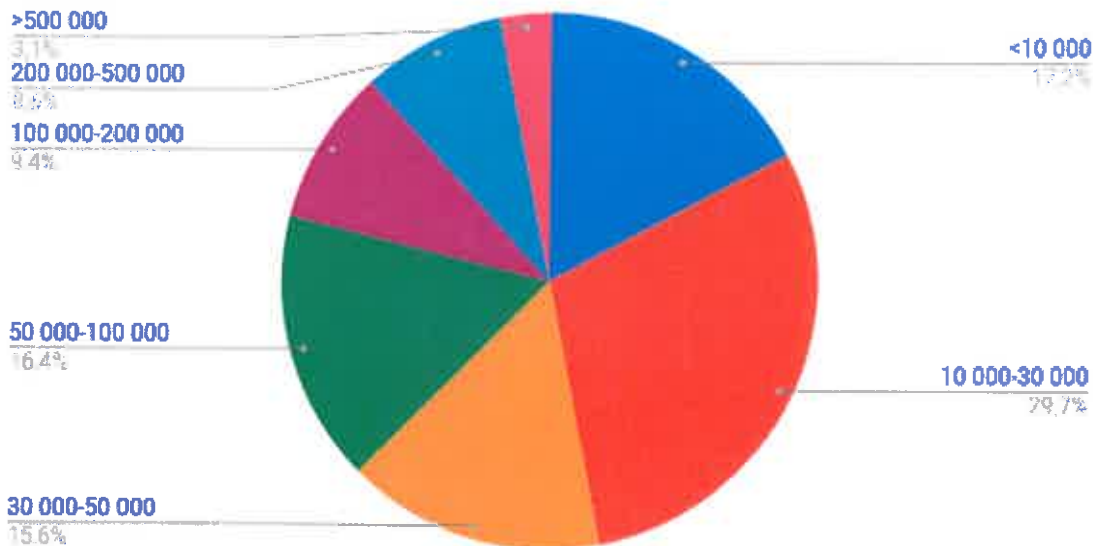
Przedstawiony poniżej wykres pokazuje, jakim procentem wszystkich młodzieżowych rad, które wzięły udział w naszym badaniu, są respondenci z obszaru o konkretnej liczbie ludności.

NASI RESPONDENCI

LICZBA MIESZKAŃCÓW

4. Tworzenie młodzieżowej rady

Kolejną kwestią, którą zbadaliśmy jest tworzenie młodzieżowych rad. Wypracowane wnioski stanowią kluczowy czynnik dalszego funkcjonowania młodzieżowej rady. Dlatego też lektura tej sekcji jest szczególnie polecana osobom oraz organom, które podejmują się zadania powstania młodzieżowej rady.

11 pytań tworzy mapę prowadzącą od pomysłu na powstanie młodzieżowej rady aż do wyborów wewnętrznych. Dzięki odpowiedziom respondentów dowiadujemy się o inicjatorach tworzenia młodzieżowej rady oraz współpracy młodzieży z samorządem. Duża część tej sekcji obejmuje również wszelkie kwestie dotyczące statutu rady. Dzięki odpowiedziom młodzieży mamy podstawę do wypracowania wniosków, które pozwolą rekomendować skuteczne sposoby pierwszego etapu funkcjonowania młodzieżowej rady.

Aby zaangażować się w działania młodzieżowej rady, najpierw trzeba dowiedzieć się o jej istnieniu. Zapytaliśmy więc młodzieżowe rady o to, kto przekazał informację radnym o funkcjonowaniu młodzieżowej rady w danej społeczności. Dla zdecydowanej większości młodzieży, bo aż dla 58% ankietowanych źródłem wiedzy byli nauczyciele, 48,5% dowiedziało się o młodzieżowej radzie od rówieśników działających w młodzieżowych organizacjach, a 30% młodzieży zaczerpnęło informację z mediów społecznościowych od dyrektora szkoły oraz ze strony Urzędu Miasta lub Gminy. Mniejszy udział w informowaniu o młodzieżowej radzie mają lokalne media czy rodzice.

Efektywność funkcjonowania młodzieżowych rad zależy często od autora statutu. Zgodnie z wynikami badań młodzież formułowała swój statut w 46% przypadków, a swój czynny udział w kształtowaniu statutu w 72% młodzieżowych rad miał ratusz. Bardzo ważną

kwestią funkcjonowania młodzieżowej rady jest pomysłodawca jej powstania. Z przeprowadzonej przez nas ankiety wynika, że większość młodzieżowych rad (aż 67,6%) powstało z inicjatywy władz samorządowych. Znaczny wkład w tworzenie się młodzieżowych rad miała również sama młodzież - dzięki ich staraniom powstało 31,5% ankietowanych przez nas rad. Znacznie mniejsza część powstała poprzez zaangażowanie organizacji pozarządowych (4,6%) oraz szkół (2,7%). Warto również podkreślić kilkanaście przypadków, w których utworzenie młodzieżowej rady było częścią projektu, w której czynny udział brała młodzież. Zwróciliśmy również uwagę na odpowiedzi, w których respondenci nie podawali funkcji inicjatora powstania rady, a imię i nazwisko tej osoby. W ten sposób założyciel młodzieżowej rady jest z pewnością szczególnie zapamiętany.

Kolejne pytanie dotyczyło sposobu wyboru prezydium rady i miało na celu wyjaśnienie kwestii większości względnej i bezwzględnej. Okazuje się, że tylko w 25% przypadków przewodniczący rady jest wybierany bezwzględną większością głosów członków.

Zapytaliśmy również o rolę członków prezydium. Przewodniczący rady kieruje organizacją we wszystkich ankietowanych radach. 97% młodzieżowych rad ma wiceprzewodniczących. W 39% jedna osoba pełni tę rolę, dwóch wiceprzewodniczących występuje w 54% respondentów, w 6% liczba wspomagających przewodniczącego rady wynosi 3. 9 na 10 młodzieżowych rad posiada również sekretarza. Co ciekawe, 1/3 ankietowanych wyznacza również spośród swojego grona skarbnika, a 7% wybiera również rzecznika prasowego. Zapytaliśmy młodzieżowe rady czy proces wyborów wewnętrznych zajął zbyt wiele czasu - odpowiedź pozytywną otrzymaliśmy od 16% ankietowanych, co sprawia, że problem nie jest rozległy.

Szczególnie ważnym czynnikiem efektywności funkcjonowania młodzieżowej rady jest kwestia wyjaśnienia praw i obowiązków oraz kompetencji tych gremiów. Z badań wynika, że z taką pomocą ze strony władz spotkało się 81 % młodzieżowych rad. Niestety, 19% organów nie zostało odpowiednio przeszkolonych. Wpływ tej proporcji na dobre działanie gremium przedstawiamy w rozdziale "Korelacje".

Niezwykle ważną częścią funkcjonowania każdej młodzieżowej rady jest statut, który określa podstawowe zadania i kompetencje tego organu (więcej informacji o statucie można odnaleźć w I rozdziale trzeciej części naszej publikacji pod nazwą „Przepis na młodzieżową radę”). Jednym z badanych przez nas zagadnień była kwestia zrozumienia statutu, którym posługują się młodzieżowe rady. Dla 68% ankietowanych statut jest całkowicie zrozumiały, dla 25% statut jest zrozumiały, ale posiada pewne nieścisłości, a pozostałe 7% uważa, że ich statut jest całkowicie niezrozumiały. Wynika stąd, że poziom zrozumienia statutu jest stosunkowo wysoki.

Okazuje się również, że tylko 9% odpowiedziało, że nie ma wpływu na zmianę własnego statutu. Jednak brak możliwości zmiany statutu przekłada się niestety na mniejszy stopień jego zrozumienia oraz jego odpowiednie ułożenie sprzyjające młodzieżowym radom w efektywnym działaniu. Różnica pomiędzy radami, które mają możliwość zmiany swojego statutu, a tymi, które takiego przywileju nie posiadają wynosi aż 20 punktów procentowych na korzyść tych z możliwością korekty dokumentu.

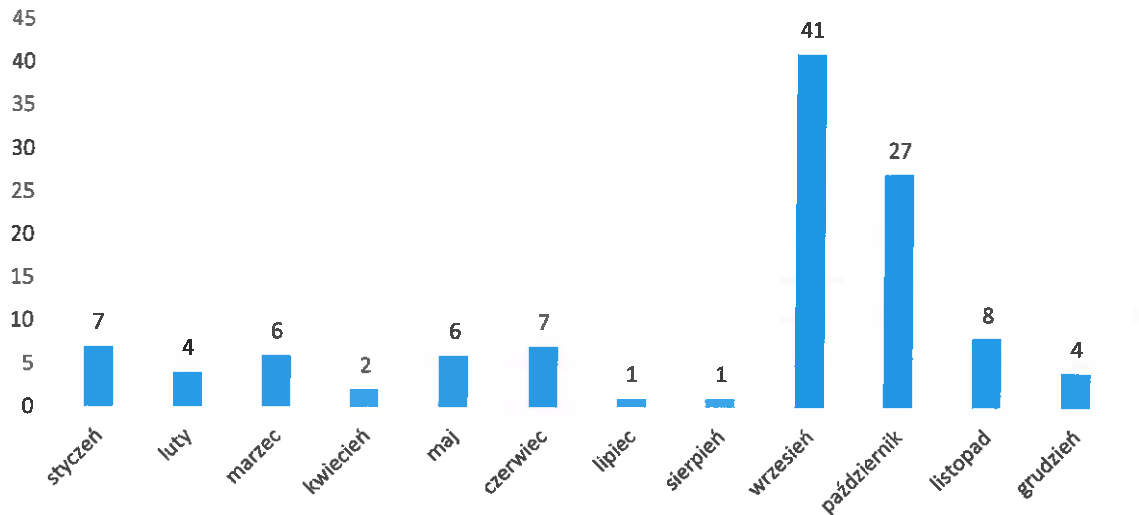
5. Wybory do młodzieżowej rady

Czwarta sekcja jest złożona z pięciu pytań dotyczących między innymi czasu, w którym odbywają się wybory, co wiąże się z cyklem roku szkolnego. Ważną kwestią podjętą w tym dziale jest również istota biernego prawa wyborczego, które określa statut. Podjęliśmy również

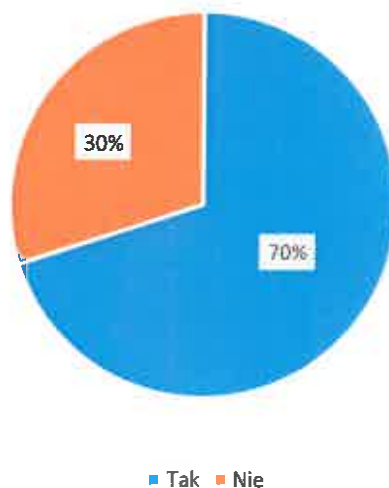
ważną kwestię sposobu wyboru członków młodzieżowej rady. W nawiązaniu do poprzedniego pytania zdecydowaliśmy, że warto zapytać młodzieżowych radnych, który sposób uważają za najbardziej skuteczny. Niektóre samorzady uchwalają osobny dokument, pn. "ordynacja wyborcza do młodzieżowej rady" – przykładem może być Gmina Jaworzyna Śląska.

Miesiące, w których odbywają się wybory do młodzieżowej rady

Zdecydowana większość wyborów do młodzieżowych rad odbywa się we wrześniu (35,96%) i w październiku (25,68%). System ten funkcjonuje, by ułatwić przejrzystość działalności młodzieżowych rad, których radni w większości są uczniami, więc ich kadencja dostosowana jest do cyklu roku szkolnego.

Czy wszyscy uczniowie szkół Waszej gminy mieli możliwość kandydowania w wyborach do młodzieżowej rady?

W zdecydowanej większości (70% gmin) wszyscy uczniowie mieli możliwość wystawienia swojej kandydatury w wyborach do młodzieżowej rady. Mimo tego, że jest to wysoki wynik, uważamy, że w najbliższych latach powinien on wynieść 100%. Jako że jedną z podstawowych funkcji młodzieżowych rad powinno być kształcenie, szczególnie w zakresie aktywności obywatelskich i demokracji (której podstawą jest możliwość decydowania przez wszystkich o funkcjonowaniu władzy) powinny być one przykładem dobrze funkcjonującego społeczeństwa i partycypować wszystkich chętnych do biernego uczestnictwa w wyborach.

Zbadaliśmy również sposób wyboru przedstawicieli danej społeczności szkolnej do młodzieżowej rady. Co bardzo cieszy, w 78% przypadków radni zostali wybrani poprzez wybory powszechne w szkołach, a 87% Rad ocenia ten rodzaj wyboru jako najbardziej skuteczny. W 9% Młodzieżowych Rad młodzież została wskazana przez Dyrektora Szkoły, ale już tylko 6% ankietowanych uważa ten sposób za skuteczny. Proporcja jest odwrotna w przypadku wyborów pośrednich przez trójki klasowe. Ten schemat wyborów do rady stosuje niewielki odsetek takich organów, a 6% uważa go za najbardziej skuteczny. W odpowiedziach respondentów zauważyliśmy chęć przyznania równych szans każdemu młodemu mieszkańcowi Gminy.

6. Opiekun młodzieżowej rady

Piąta sekcja podejmuje temat opiekuna, który według młodzieżowych rad zajmuje się przede wszystkim kwestiami merytorycznymi oraz technicznymi związanymi z funkcjonowaniem młodzieżowych rad. Radni odpowiedzieli również na pytania dotyczące jego wyboru. Bardzo ważną kwestią jest ocena współpracy opiekuna z młodzieżową radą.

Zgodnie z ankietą opiekunowie w przeważającej większości wspierają rady technicznie oraz merytorycznie (ponad 70% odpowiedzi). Warto zauważyć, że te dwie funkcje idą ze sobą w parze, gdyż zostały zaznaczone przez większość rad równolegle. Niestety, 3 spośród przebadanych rad (2,4%) wskazały, że opiekun nie jest dla nich żadnym wsparciem oraz nie robi praktycznie nic. W dwóch radach (1,6%) opiekuna nie ma, jednak w jednej z nich jego funkcję pełni rada miejska.

W większości rad (75%) działa jeden opiekun, jednakże w stosunkowo dużej ilości rad (16%) działa dwóch opiekunów, a w 5% rad jest trzech opiekunów. Można również znaleźć pojedyncze rady, w których działa 4, a nawet 5 opiekunów (wyznaczanych przez dyrektorów szkół z danej gminy). Również w jednej radzie funkcję opiekunów pełnią koordynatorzy z rady miasta oraz ze szkół, a w innej radzie opiekun wybierany przez prezydenta miasta może dodatkowo wybrać drugiego opiekuna. Dwie rady nie były w stanie odpowiedzieć, jak został wybrany ich opiekun. Co ciekawe, co prawda jedna z nich ocenia współpracę z opiekunem źle, jednak druga oceniła ją wzorowo.

Zazwyczaj opiekunowie wskazywani są przez organy samorządu – w 51% rad przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, a w 32% przez radę gminy, miejską lub miasta. W 9% przypadków rady same wybierają swoich opiekunów. W dwóch radach (1,6%) opiekunowie są wskazywani przez dyrektorów szkół, a w jednym przypadku (0,8%) jeden opiekun jest wskazywany przez radę miasta, a jeden przez prezydenta. Również w jednej radzie opiekun jest wskazywany przez Komisję Oświaty, a w jednej opiekunowie są wybierani przez organ stanowiący, wykonawczy oraz przez samą młodzieżową radę. Mimo pewnej różnorodności sposobu wyboru opiekunów, w zdecydowanej większości przypadków (90%) są oni wybierani bez udziału rady. Mimo to, w 58% przypadków rady mają możliwość odwołania opiekuna, jeżeli ten nie spełnia ich oczekiwań. W trzech radach, które mogą samodzielnie wybrać swojego

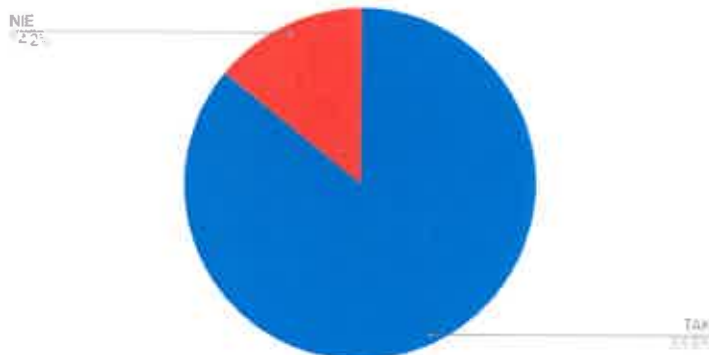
opiekuna, młodzi radni nie mają później możliwości jego odwołania. Można więc stwierdzić, że 60% rad ma większy lub mniejszy wpływ na osobę, która pełni rolę opiekuna. Młodzieżowe rady zostały przez nas również zapytane jak oceniają współpracę ze swoim opiekunem. Odpowiedzi w zdecydowanej większości były pozytywne – 60% badanych ocenia ją bardzo dobrze, 21% dobrze, 8% średnio, 6% źle, a zaledwie 5% bardzo źle.

7. Działalność młodzieżowych rad

Wyniki ankiet pozwalają nam na wyciągnięcie wielu wniosków dotyczących funkcjonowania młodzieżowych rad. Warto zacząć od tego, jak wyglądają oficjalne spotkania młodzieżowych radnych.

Zdecydowana większość ankietowanych odpowiedziała, że sesje odbywają się w budynku Urzędu Miasta/Gminy, ale wśród odpowiedzi można spotkać także szkoły, domy kultury, czy nawet hale sportowe. W sesjach młodzieżowych rad biorą udział władze Miasta/Gminy. Najczęściej są to kolejno: przewodniczący oraz radni Rady Miasta/Gminy, burmistrz lub prezydent oraz ich zastępcy, ale także Sekretarz Miasta, wójt i dyrektorzy szkół. 85,5% ankietowanych odpowiedziało, że obecność wymienionych osób jest dla nich pomocna.

Czy ewentualna obecność władz miasta na Waszych posiedzeniach jest dla Was pomocna?

Niestety nie działa to w obie strony, ponieważ jedynie 60,2% młodzieżowych rad regularnie uczestniczy w sesjach Rady Miasta/Gminy, a jeszcze mniej, bo 34,1% w posiedzeniach komisji. Często przekłada się to negatywnie na kwestie związane z produktywnością młodzieżowych rad, ponieważ wiele pomysłów na działania mogłoby rodzić się podczas omawiania przez radnych bieżących spraw Miasta/Gminy. Utrudnieniem może być termin sesji Rady Gminy, które najczęściej odbywają się w trakcie zajęć szkolnych.

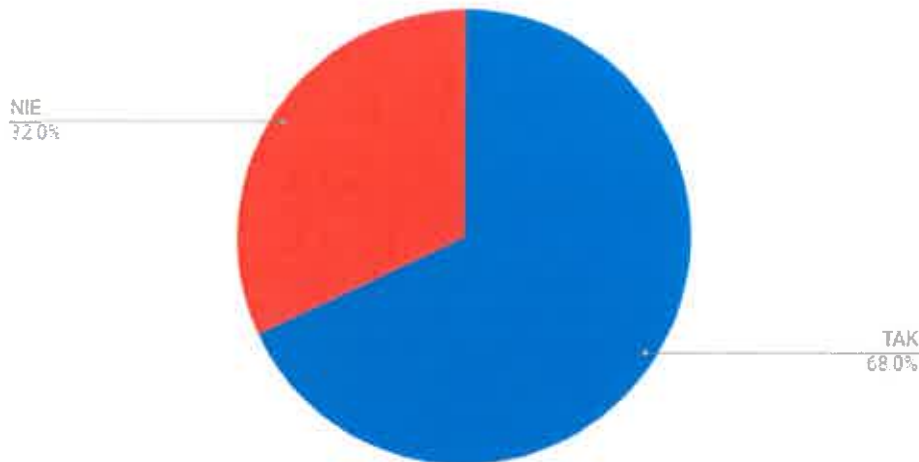
Podczas swojego działania 68% młodzieżowych rad pracuje w mniejszych grupach roboczych lub tworzy komisje robocze. Należy zastanowić się czy mimo wszystko ten odsetek

nie jest zbyt mały, ponieważ praca grupowa często przyczynia się do zwiększenia efektywności

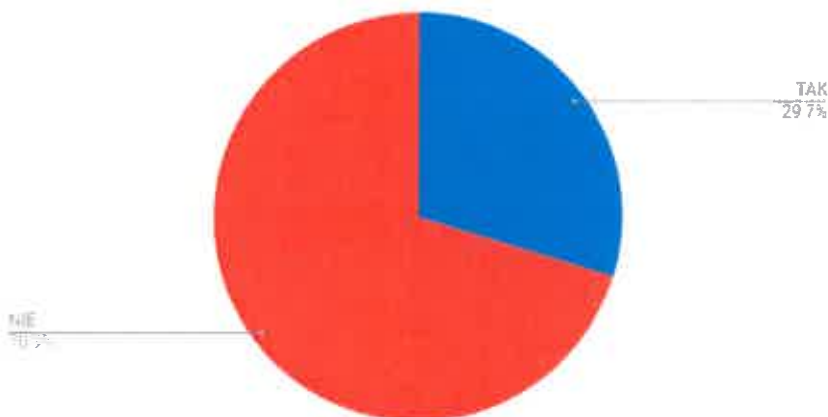
Czy pracujecie w mniejszych grupach roboczych/tworzycie komisje?

działań.

Jeszcze mniejszy procent, bo 29,7% przypada na rady, które spotykają się na posiedzeniach wyjazdowych. Wspólne, kilkudniowe obrady sprzyjają integracji, co przekłada się na zwiększenie współpracy pomiędzy radnymi. Przedstawiciele młodzieżowych rad często zaznaczają problem jakim jest brak zaangażowania członków w działanie oraz więzi między nimi. Organizowanie wspólnych wyjazdów, może przyczynić się do zredukowania liczby podobnych problemów. Wiąże się to jednak z poniesionymi przez Gminę kosztami.

Czy organizujecie posiedzenia wyjazdowe?

Kolejną kwestią poruszoną w ankiecie są sposoby komunikacji radnych między sesjami. Ogromną rolę odgrywają tutaj media społecznościowe. Najczęściej wykorzystywanymi serwisami są kolejno: Facebook, Messenger, poczta elektroniczna, Dysk Google oraz Skype

Wnioskiem jaki z tego płynie jest fakt, że Internet jest w dzisiejszych czasach niezbędnym elementem funkcjonowania każdej młodzieżowej rady.

8. Aktywność młodzieżowych rad

Głównym celem działalności młodzieżowych rad według artykułu 5b ustawie o samorządzie gminnym jest funkcja konsultacyjna, jednak tylko 25% rad uważa to za główny cel swoich działań. W związku z tym prowadzone są działania mające na celu rozpowszechnienie debaty na temat obowiązującego prawa na szczeblu centralnym i ewentualnej nowelizacji. Zdecydowana większość rad uważa, że podstawową działalnością, które powinni podejmować jest aktywizacja młodzieży, w tym organizacja różnorodnych wydarzeń lub akcji charytatywnych.

Z naszych badań wynika, że młodzieżowe rady swój charakter konsultacyjny starają się realizować poprzez zabieranie głosu podczas miejskich wydarzeń, często dotyczących świąt patriotycznych. Jedna czwarta wszystkich Młodzieżowych Rad w Polsce angażują się prawie zawsze w te działania. Połowa średnio często, a 30,5% sporadycznie. Innym sposobem na realizację działań związanych z funkcją konsultacyjną i doradczą jest wydawanie uchwał, stanowisk i opinii młodzieżowej rady skierowanych do Rady Gminy. Z badań wynika jednak, że takie rozwiązanie stanowi problem dla młodzieżowych rad ze względu na brak czasu na rozpatrzenie aktu prawnego skierowanego do młodzieżowej rady. Ten aspekt działalności młodzieżowej rady wymaga dalszej debaty w ogólnopolskim gronie.

9. Współpraca z innymi młodzieżowymi radami

Wśród młodzieżowych rad, które odpowiedziały na naszą ankietę, aż 43,8% respondentów deklaruowało współpracę z innymi organizacjami w swojej historii choć raz. Kooperacja występowała najczęściej w celu lepszej koordynacji wydarzeń organizowanych na terenie zarówno wsi jak i miast z wieloma różnicami w zależności od okoliczności.

Pomimo oczywistych trudności pojawiających się w przypadku współpracy z różnymi społecznościami, okazuje się, że w dalszym ciągu aż 41,4% młodzieżowych rad utrzymuje stałą współpracę z innymi podmiotami. Dodatkowo dowiedzieliśmy się, że tylko 25% rad utrzymuje kontakt z młodzieżowym sejmikiem bądź młodzieżową radą na szczeblu wojewódzkim, a tego typu działanie umożliwia obu stronom udział w konferencjach oraz projektach nastawionych na promowanie idei samorządności wśród młodzieży. Warto zaznaczyć, że młodzieżowy sejmik lub młodzieżowa rada istnieje w większości województw, lecz nie we wszystkich.

W trakcie badania udało nam się dowiedzieć, że w naszym kraju zdecydowanie brakuje organizacji, których głównym celem będzie zrzeszanie różnych organizacji młodzieżowych - tego typu organy pośredniczące w pewien sposób w projektach byłyby w stanie znacznie poprawić jakość współpracy pomiędzy radami.

Ankietowani wyrażali chęć wspólnych działań w zakresie wzajemnego doradztwa, pomocy w aktywizacji młodzieży czy tworzeniu szkoleń i realizacji projektów. Pojawiła się również kwestia współpracy międzypokoleniowej oraz działalności związanej z osobami niepełnosprawnymi. Rady najczęściej zajmowały się projektami o podstawach kulturowych i edukacyjnych z wyszczególnieniem działań mających na celu poprawę wiedzy o samorządzie terytorialnym.

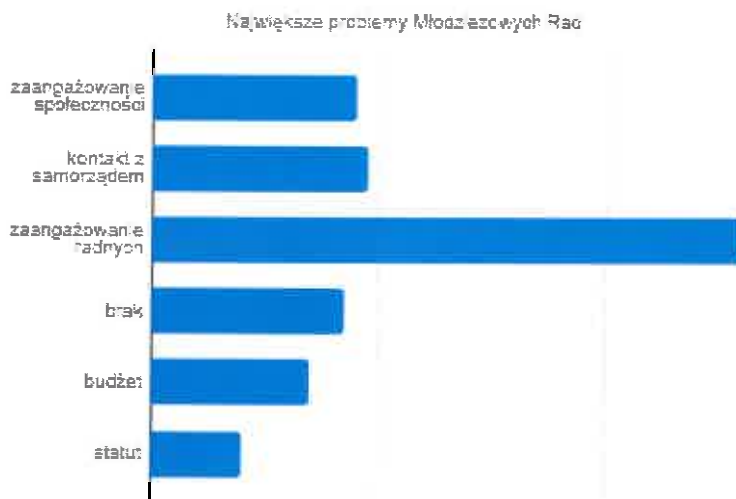
Należy powtórzyć, że pomimo ustawowej regulacji młodzieżowych rad wg artykułu 5b ustawy o samorządzie gminnym z 1990 roku, najwięcej respondentów wskazuje, że najważniejszym filarem działalności ich rady jest funkcja aktywizacji młodzieży (70,3%), a dopiero później pojawia się kwestia konsultacyjna (25%) i promowanie idei samorządności wśród swoich rówieśników (1,6%).

10. Problemy młodzieżowych rad

W kolejnej sekcji 127 młodzieżowych rad odpowiedziało na pytanie z jakimi problemami się zмага i w jaki sposób próbuje je rozwiązać. Zapytaliśmy więc młodzieżowe rady co uważają za swój największy problem. Potwierdziła się teza omawiana na każdym ze szkoleń i konferencji dotyczących młodzieżowych organów doradczych. 1/3 młodzieżowych

rad zaznacza, że największym problemem jest dla nich zaangażowanie radnych. Kolejne 3 problemy zostały wymienione przez podobną liczbę młodzieżowych rad. Są to: kontakt z samorządem, brak budżetu – finansowania i małe zaangażowanie społeczności. 5% młodzieżowych rad uważa, że ich największym problemem jest źle sformułowany statut. 13% badanych przez nas organów zaznaczyło, że nie zmaga się z żadnymi kłopotami.

Kolejne pytanie dotyczyło sposobów, dzięki którym młodzieżowe rady próbują rozwiązać swoje problemy. Ponad połowa badanych w przypadku pojawienia się kłopotów, wyjaśnia je poprzez rozmowę we własnym gronie. 13% szuka pomocy wśród dorosłych. Sposób rozwiązania problemu powinien być uzależniony od jego rodzaju oraz złożoności i każdy powinien być rozpatrywany oddzielnie. Warto jednak wypracować metodę, dzięki której poradenie sobie z kłopotem pochłonie mniej czasu.

Zapytaliśmy również młodzieżowe rady co chciałyby poprawić w swoim funkcjonowaniu. Okazuje się, że odpowiedzi są powiązane z pierwszym pytaniem z tej sekcji dotyczącym największego problemu rady. Jednak jeszcze większy odsetek, bo 44% młodzieżowych rad chciałyby przede wszystkim ulepszyć kwestię zaangażowania radnych. 78% młodzieżowych rad twierdzi, że jest w stanie samodzielnie rozwiązywać swoje problemy, 22% potrzebuje pomocy osób spoza rady. Każde z rozwiązań ma swoje zalety i wady.

W sekcji dotyczącej problemów młodzieżowych rad zapytaliśmy również o potrzebę powołania organu reprezentującego młodzieżowe organy doradcze na szczeblu centralnym, wspierający je i dbający o pomoc w powstawaniu kolejnych rad. Ponad 70% młodzieżowych rad zgłasza potrzebę utworzenia takiego organu. W związku z tym dobrą okazją do sprostania oczekiwaniom młodzieżowych rad jest debata nad powołaniem Rady Młodzieży RP. Projekt ustawy o Radzie Młodzieży RP został przekazany we wrześniu 2017 roku do Sejmu RP. Autorem projektu ustawy są członkowie i zastępcy członków Rady Dzieci i Młodzieży RP przy MEN. Ostatnie pytanie w sekcji związanej z problemami młodzieżowych rad dotyczyło propozycji pomysłów na funkcjonowanie organu reprezentującego młodzieżowe rady na szczeblu centralnym. Zdaniem 28% ankietowanych głównym zadaniem takiej organizacji miałyby być wspieranie młodzieżowych rad, według 13% priorytetem dla organu szczebla centralnego powinno być reprezentowanie młodzieżowych rad, a 8% badanych sądzi, że istnieje potrzeba ujednolicenia i kontroli systemu funkcjonowania młodzieżowych rad w Polsce.

11. Postrzeganie młodzieżowych rad przez mieszkańców

Następnie zbadaliśmy opinie przedstawicieli młodzieżowych rad o postrzeganiu przez społeczność lokalną. Z wyników możemy dostrzec, że 51,2% rad jest średnio oceniane przez mieszkańców swoich miast/gmin według młodzieżowych radnych. Jednak równie wysoki odsetek rad (40,9%) wskazało, że społeczność lokalna bardzo dobrze ocenia ich działania. Jedynie 7,9% ankietowanych młodzieżowych radnych uważa, że mieszkańcom nie podoba się ich działalność. Zdaniem autorów niniejszej publikacji warto zbadać w przyszłości postrzeganie młodzieżowych rad przez mieszkańców na podstawie wywiadów z m.in. z młodymi mieszkańcami gminy. W związku z tym warto nadal rozpowszechniać informację na temat młodzieżowych radnych wśród społeczeństwa, co ma na celu również ta publikacja.

12. Korelacje

W niniejszej publikacji wykorzystaliśmy korelacje jako te, które pozwalają na powiązanie odpowiedzi na jedno pytanie z drugim i obejmują wszystkie kwestie dotyczące młodzieżowych rad. Postawiliśmy 61 tez, które następnie opracowaliśmy dzięki pomocy przedstawicieli Instytutu Badań Edukacyjnych. Poniżej przedstawiamy najciekawsze i najbardziej istotne wnioski. Prezentujemy potwierdzone tezy i oceniamy ich stopień prawidłowości. Zwracamy uwagę, że w przypadku pytań na temat oceny postrzegania działalności młodzieżowych rad przez mieszkańców lub rówieśników autorami odpowiedzi byli młodzieżowi radni.

1. Zgodnie z wynikami badania występowanie przerwy w funkcjonowaniu młodzieżowej rady nie zależy bezpośrednio od tego jak długo istnieje młodzieżowa rada. Dokładną sytuację w tej dziedzinie będzie można z pewnością zbadać w następnych latach, kiedy liczba młodzieżowych rad z większym doświadczeniem znacznie się powiększy.
2. Okazuje się, że zależność pomiędzy liczbą radnych w młodzieżowej radzie a wielkością gminy nie jest zauważalna w wynikach naszego badania. Zdarza się również tak, że młodzieżowe rady w gminach średniej wielkości mają większą liczbę radnych młodzieżowego organu doradczego niż te w zdecydowanie większych gminach.
3. Wyniki ankiety dowodzą, że im więcej mieszkańców wie o istnieniu młodzieżowej rady, tym lepiej oceniana jest w danej gminie młodzieżowa rada. Zwracamy tym samym uwagę na promocję działań młodzieżowej rady, która zdecydowanie wpływa na budowanie dobrego wizerunku rady na zewnątrz.
4. Kolejnym faktem podkreślającym rolę promocji młodzieżowej rady jest zdecydowany wpływ informowania młodych mieszkańców gminy o działaniach młodzieżowej rady na włączanie się młodzieży w inicjatywy rady. Nasi respondenci często narzekali na brak zaangażowania młodzieżowych radnych lub lokalnej społeczności. Potwierdzona

- teza dowodzi, że dobrym rozwiązaniem jest zwiększenie promocji działań rady. Dzięki temu młodzieżowa rada realizuje więcej projektów.
5. Okazuje się również, że im większą rolę mediów społecznościowych dostrzegają w swoich działaniach młodzieżowe rady, tym więcej mieszkańców wie według nich o funkcjonowaniu rady. To dowód na to jak istotną rolę odgrywają media społecznościowe w dzisiejszej rzeczywistości.
  6. Zbadaliśmy również kwestię reprezentowania każdej szkoły z danej gminy w młodzieżowej radzie. Zgodnie z wynikami ankiety jeżeli każda szkoła ma swojego reprezentanta w młodzieżowej radzie, tym więcej mieszkańców wie o działaniach rady. Warto mieć jednak na uwadze zróżnicowanie pomiędzy dużymi a małymi miejscowościami, w których funkcjonują młodzieżowe rady i występujące trudności w wyłonieniu reprezentanta każdej szkoły w radzie w dużej miejscowości.
  7. Wyniki badania potwierdzają, że jeżeli to młodzież jest autorem statutu młodzieżowej rady i uczestniczy w jego tworzeniu, tym lepiej go rozumie i funkcjonuje w przyszłości. W związku z tym zalecamy gminom, w których młodzieżowa rada powstaje, aby tworzenie statutu odbywało się przy dużym udziale młodzieży.
  8. W publikacji poruszamy również kwestię opiekuna młodzieżowej rady. Zgodnie z odpowiedziami ankietowanych, jeśli młodzi radni mają możliwość zmiany opiekuna, tym lepiej wygląda współpraca z tą osobą. Według badania taki stan rzeczy wynika z większej motywacji i zaangażowania opiekuna ze względu na odpowiedzialność przed młodymi radnymi.
  9. Kolejna potwierdzona teza dotyczy liczby członków młodzieżowej rady. Okazuje się, że im większa liczba członków rady, tym częściej tworzone są komisje młodzieżowej rady oraz tym dłużej trwa sesja rady. Taka korelacja dowodzi, że organizacja pracy w młodzieżowej radzie stoi na dosyć wysokim poziomie.
  10. Zdaniem środowiska młodzieżowych rad większa formalizacja sesji młodzieżowych organów wpływa pozytywnie na większą liczbę posiedzeń młodzieżowej rady. Taki sam efekt przynosi preferowanie formalnego stylu ubioru podczas posiedzenia młodzieżowej rady.
  11. W niniejszej publikacji zwróciliśmy uwagę na możliwość organizacji posiedzenia wyjazdowego młodzieżowej rady w celu zwiększenia zaangażowania radnych. Zgodnie z wynikami ankiety im większa miejscowość, tym więcej posiedzeń wyjazdowych.
  12. Poruszając kwestię współpracy młodzieżowej rady z odpowiednikami w innych gminach warto zaznaczyć, że wspólny projekt kilku młodzieżowych rad z różnych gmin znacząco wpływa na utrzymanie stałego kontaktu między nimi oraz rozwój współpracy z innymi radami.
  13. Wiele mówi się również o problemie marginalizacji młodzieżowej rady. Dobrym wyznacznikiem tego w jakim stopniu młodzieżowa rada jest uznawana za kompetentny organ jest umożliwienie zabrania głosu przez przedstawiciela młodego pokolenia podczas miejskich lub gminnych uroczystości. Okazuje się, że im większa

miejscowość, tym częściej przedstawiciel młodzieżowej rady przemawia w imieniu młodzieży podczas miejskich i gminnych wydarzeń.

14. Kolejny wniosek z badania może być ważną wskazówką przy wyborach do młodzieżowej rady. Jeżeli przyszli młodzieżowi radni jeszcze w trakcie kandydowania mieli plany związane z działalnością organu, młodzieżowa rada funkcjonowała znacznie efektywniej. W związku z tym rekomendujemy zwrócenie uwagi na zachęcenie kandydatów na młodzieżowych radnych do przedstawienia planu i wizji młodzieżowej rady jeszcze w trakcie wyborów.
15. Liczba mieszkańców gminy ma istotny wpływ na decyzję młodzieżowych radnych o przyszłym kandydowaniu do dorosłej Rady Gminy. Zgodnie z wynikami badania im większa gmina, w której funkcjonuje młodzieżowa rada, tym większa część radnych planuje w przyszłości kandydowanie do Rady Gminy.

13. Cele i motywacje

Wielu młodych działaczy spotyka się z pytaniem: po co? Teraz wszystkie odpowiedzi ujrzymy w jednym miejscu.

Bardzo istotnym elementem działalności młodzieżowej rady jest zdefiniowanie celu swojego działania. W odpowiedzi na zadane przez nas pytanie "Co uważacie za cel swojego działania?" odpowiedzi były bardzo różnorodne. Ponad połowa odpowiedzi (63,5%) dotyczyła poprawy jakości życia młodych mieszkańców, aktywizacji i integracji młodzieży (26,9%) czy jej partycypacji w życiu publicznym (18,7%).

Część młodzieżowych rad (11,2%) stawia sobie za cel swojego istnienia organizację wydarzeń kulturalnych, sportowych czy społecznych. 8,2% respondentów wskazało zrównanie do podobnego poziomu polityki młodzieżowej do polityki senioralnej prowadzonej przez samorząd. 7,5% badanych rad wskazało działalność charytatywną oraz działalność upowszechniającą wiedzę o samorządzie terytorialnym. Pojedyncze odpowiedzi dotyczyły samorozwoju radnych czy promocji gminy lub miasta.

W odpowiedzi na pytanie co najbardziej motywuje do pracy członków młodzieżowych rad działania, aż 64,8% respondentów odpowiedziało, iż kieruje nimi poczucie odpowiedzialności przed wyborcami. Jednocześnie aż 48,4% respondentów podkreślało, że bardzo ważne jest dla nich to, by być pozytywnie postrzeganym w ich środowisku. Taka zależność pokazuje, iż członkowie rad są mocno zakorzenieni w społeczności lokalnej, chcą być jej reprezentantami i pracować na rzecz najbliższego otoczenia. Owo poczucie zakorzenienia to potencjalny kapitał społeczny, który dobrze wykorzystany może stać się motorem rozwoju polskiej samorządności.

Bardzo ważne dla respondentów okazało się poczucie sukcesu wpływające ze zrealizowanych projektów (52,3%). Członkom rad młodzieżowych nie chodzi o to by tylko uczestniczyć w działaniach społecznych, lecz by działania te były doprowadzone końca, zostały zwieńczone sukcesem. Co za tym idzie, należy przykładać wagę do wyboru aktywności, tak by z jednej strony były to działania ambitne, zaspokajające potrzebę robienia rzeczy ważnych, z drugiej zaś nie mogły one przerastać możliwości czasowych, finansowych i organizacyjnych członków młodzieżowej rady. Wysoka ocena dotychczasowych aktywności młodzieżowej rady świadczyć może o tym, że projekty już zrealizowane były dobrze przygotowane, a sama

koncepcja rad zdała egzamin. Aż 41,4% odpowiadających zwróciło uwagę na panującą w zespołach dobrą atmosferę. Koresponduje to z poprzednim punktem (przekonanie o skuteczności rad). Proces wyłaniania członków młodzieżowej rady sprawił, iż znaleźli się tam aktywni młodzi ludzie nastawieni na kooperację i osiągnięcie celu. Przy odpowiednim wsparciu instytucjonalnym pozwoliło to na stworzenie zespołów, w których panuje dobra atmosfera. Ona zaś jest kluczem do sukcesu nie tylko w grupach młodzieżowych. Jednakże w środowisku młodzieżowym pełni ona rolę szczególną.

Ważna jest motywacja zewnętrzna do działań (motywacja rodziny, przyjaciół; opiekunów), większość jednak nie szuka motywacji zewnętrznej, co świadczy o ich samodzielności. Mamy więc do czynienia z ludźmi, którzy czerpią motywację z własnej potrzeby działania i własnych zainteresowań. Relatywnie najrzadziej padała odpowiedź, iż ich motywacją jest chęć otrzymania w przyszłości dobrej pracy wynikającej z doświadczeń nabytych w młodzieżowej rady. Ta niepragmatyczna postawa zdaje się potwierdzać, iż wśród członków młodzieżowej rady dominują postawy społeczne, zaś myślenie o karierze osobistej ma charakter drugoplanowy.

Pytając młodzieżowe rady o przyszłość związaną z działalnością w dorosłej Radzie Miejskiej ponad 60% respondentów jest pewna lub rozważa zostanie w przyszłości radnym. Jednak zdecydowana większość, bo aż 55,46% jedynie rozważa taką ewentualność. Zdecydowana mniejszość bo zaledwie 6,25% pytanych jest zdecydowana by w przyszłości kandydować do dorosłej Rady Miejskiej. Radni, którzy absolutnie nie wiążą swojej przyszłości z samorządem terytorialnym stanowią 38,27% pytanych.

Wnioski te pokazują, że młodzi radni rozważają w pewnym stopniu swoją przyszłość z dorosłą Radą Miejską, jednak nie są do końca pewni a z drugiej strony spora ich część po prostu nie chce wiązać swojej przyszłości z samorządem terytorialnym. Warto jednak zaznaczyć, że taka tendencja jest zgodna z zamierzeniami ustawodawcy artykułu 5b ustawy o samorządzie gminnym, który dotyczy młodzieżowych rad.

Ustosunkowując się do pytania nr 4 w dziale „Cele i motywacje” (Co należy zmienić by MR mogły efektywnie realizować swe zadania?) najwięcej, bo aż 34 respondentów (28%) oceniło, iż największym problemem jest zbyt niski „budżet”. W tym kontekście uzasadnione byłoby uzyskanie odpowiedzi jakie działania, zdaniem młodych radnych, są niedofinansowane i jaki budżet uznaliby za optymalny.

Nieco mniej, bo 31 respondentów, nie dostrzega żadnych potrzeb w funkcjonowaniu rad i ich otoczenia. Wynik ten jest trudny do zinterpretowania, gdyż część opowiadających faktycznie uznała, że działa w warunkach optymalnych, jednakże część tak pozytywnych ocen napłynęła z mało aktywnych młodzieżowych rad. Brak szerzej zakrojonych działań zaś sprawia, że radni ci nie dostrzegają problemów systemowych.

Stosunkowo wielu respondentów (11 odpowiedzi) uznało, że poprawy wymaga relacja między Urzędem Gminy a młodzieżową radą. Nieco mniej uznało za ważny problem negatywny stosunek do młodzieżowej samorządności ze strony ich najbliższego otoczenia (6 odpowiedzi). Członkowie młodzieżowej rady wysoko ocenili swe zaangażowanie działania tego organu. Jedynie 5 respondentów uznało je za niedostateczne. Zaangażowanie to należy ocenić jako najcenniejszy kapitał młodzieżowej rady. Biorąc pod uwagę liczbę negatywnych ocen dotyczących współpracy z organem nadzorującym, pracy prezydium (po 1 negatywnej

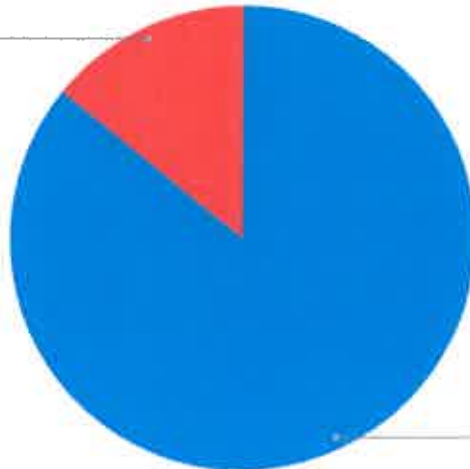

ocenie), krytykę procedur, nadmiernego rozbudowania młodzieżowej rady, stanu współpracy z innym młodzieżowymi radami i częstotliwość sesji (po 2 negatywne oceny) uznać należy, iż respondenci wysoko oceniają najbliższe otoczenie instytucjonalne i obowiązujące procedury, co nie znaczy, że nie dostrzegają problemów. W czterech wypadkach respondenci sygnalizowali brak zainteresowania ze strony opiekuna. Należy w związku z tym wypracować skuteczne ścieżki interwencji w takich przypadkach. W siedmiu ankietach znalazły się uwagi dotyczące statutu.

Podsumowując, działacze młodzieżowej rady za główną przeszkodę w rozwoju działalności uznają niedostateczny poziom finansowania podejmowanych przez nich działań. Sygnalizują też problemy wynikające z niezrozumienia roli młodzieżowej rady przez Urząd Gminy, część uczniów i mieszkańców ich miejscowości. Pozostałe negatywne oceny dotyczą wypadków jednostkowych i na ich podstawie nie można wyciągać wniosków ogólniejszej natury.

Czy uważacie, że dzięki Wam zmienia się pozytywnie obraz młodzieży w Waszej społeczności?

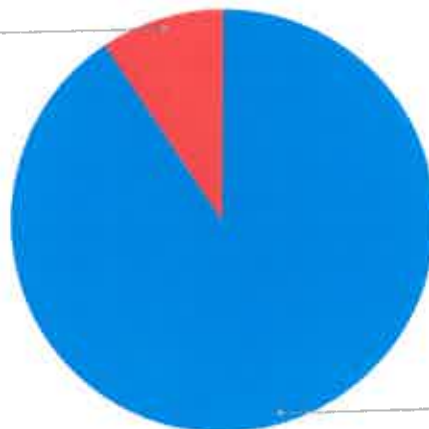
Nie
14,2%

Tak
85,8%

Czy statut Waszej MR (a także opiekun, władze miasta, etc.) pozwala Wam na realizację tego na czym Wam najbardziej zależy?

Nie
9,4%

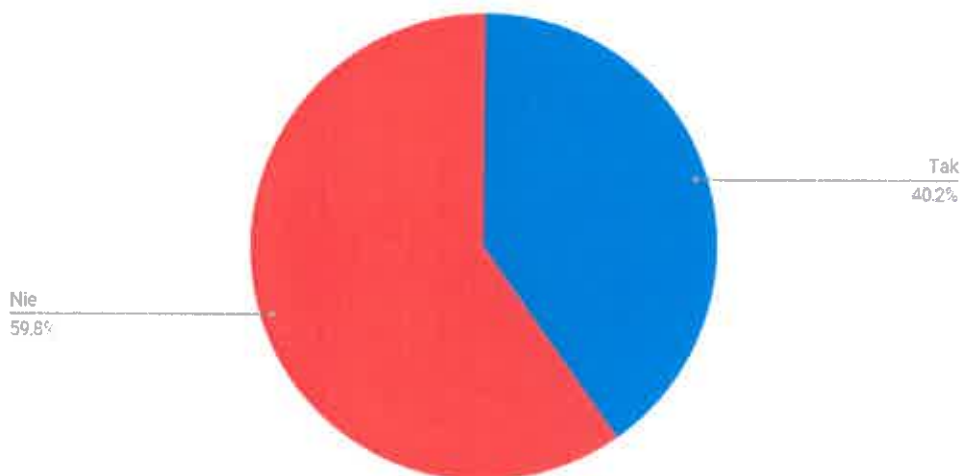

Tak
90,6%

Młodzieżowe rady odpowiadając na pytanie co było ich motywem wstąpienia do młodzieżowej rady w większości (49,2%) wyrażały chęć działania na rzecz poprawy lub zmiany swojej gminy/miasta na lepsze. Duży odsetek pytaných (18,2%) stawia sobie za swój cel do działań w młodzieżowej radzie chęć godnego reprezentowania młodzieży. Również sporo respondentów wiąże swoje motywacje ze startem w karierze zawodowej. Świadczy o tym to, że 10,3% ankietowanych chce wpisać działalność w młodzieżowej radzie do CV, 8,7% chce mieć możliwość dalszego rozwoju kariery na ścieżce aktywności społecznej oraz 7,9% swoją pracę w młodzieżowej radzie traktuje jako początek kariery politycznej. Mała część respondentów (3,9%) jako główną motywację do wstąpienia w szeregi młodzieżowej rady wybrała chęć zdobycia popularności w najbliższym gronie. Najmniej bo tylko (0,7%) padły odpowiedzi chęci zdobycia punktów do liceum oraz zajęcia sobie czymś wolnego czasu.

Czy mieliście konkretne postulaty, które chcieliście przedstawić już na samym początku?

Część III

„Przyszłość”

1. Przepis na młodzieżową radę

Podane niżej porady dotyczące powstania i działalności młodzieżowych rad to propozycje Rady Dzieci i Młodzieży RP przy Ministerstwie Edukacji Narodowej. Każda młodzieżowa rada może mieć inny tryb pracy, przez co powinna modyfikować według własnego uznania poniższe instrukcje, przy konsultacjach z Radą Gminy, która uchwała i ewentualnie modyfikuje statut.

Powołanie Młodzieżowej rady

1. Statut lub regulamin pracy - podstawa do działań

Dla młodzieżowych rad statut (lub w niektórych przypadkach również regulamin) jest niezwykle istotny do rozpoczęcia działalności, zwłaszcza jeśli ma ona działać przy Radzie Gminy. Statut nie tylko określa jasno cel istnienia rady i sposób jej pracy, ale również przedstawia kwestie jej powołania i długość. Może się zdawać, że statut zawiera wyłącznie punkty dotyczące nakazów dla młodzieżowych radnych, jednak dobrze ułożony statut zawiera również **prawa młodzieżowych radnych**. Przykładowo: za rozdysponowanie środków i rozliczenie z wydatków rady odpowiada ich koordynator, co w wielu przypadkach ułatwia im realizację projektów bo mogą składać wnioski o dofinansowanie. Każdy statut/regulamin młodzieżowej rady powinien w sobie zawierać:

- Metodę powołania radnych - kto i dlaczego zostaje radnym? W jakim wieku są radni?
- Długość kadencji
- Postępowanie podjęte podczas rezygnacji jednego z radnych w trakcie trwania kadencji
- Zasady wybierania prezydium (przewodniczący, wiceprzewodniczący i często sekretarz lub skarbnik)
- Zasady odwołania lub zmiany prezydium
- Działalność rady - najczęściej dotyczy opiniowania działań miasta, gminy lub innej instytucji, które dotyczą lub wpływają na życie młodzieży z danego środowiska lub działania projektowego. Ważne jest żeby w statucie określić jasno warunki akceptowania takich projektów lub opinii.
- Sposób decyzyjności rady - w jaki sposób rada decyduje o swoich działaniach i kto je akceptuje? Jak decydują o przyjęciu danej uchwały? Jaka część rady musi być obecna na sesji by była ona decyzyjna?
- Koordynator - kto nim zostaje i jaka jest jego rola w radzie
- Cele powołania Młodzieżowej rady - jaki jest cel jej utworzenia? Co ma wnieść do swojego środowiska
- Sesje - kto je prowadzi? Co jaki czas powinny się one odbywać? Kto ustala ich terminy?
- Inne - tutaj zależnie od rady można dodać inne kwestie np. Powoływanie mniejszych organów rady takich jak komisja skrutacyjna lub grupy projektowe.

Przykładowe statuty młodzieżowych rad:

Statut Młodzieżowej Rady Miasta Stołecznego Warszawy:

<http://mrw.um.warszawa.pl/dokumenty/statut>

Statut Młodzieżowej Rady Miasta Suwałki:

http://bip.um.suwalki.pl/uchwala_s/uchw_r_0427_xix_215_2016.htm?&lsid=Uchwały_Rady_Miejskiej&lvl=MjAxNiUIMDQlJQ%3D%3D&lvl

2. Organ, przy którym rada powstaje

Niezależnie od tego przy jakim organie ma działać rada - czy to przy Radzie Gminy – tę część rad zbadaliśmy, przy marszałku województwa, czy nawet na szczeblu centralnym, powinna zostać określona forma współpracy. Jeśli przykładowo młodzieżowa rada działa przy Radzie Gminy to warto określić na czym polega współpraca - czy młodzieżowa rada miasta zdaje raport z działalności przed Radą Gminy? Czy Rada Gminy ma obowiązek informować młodzieżową radę o działaniach względem młodzieży? Czy młodzieżowa rada ma możliwość przedstawienia swojej opinii do nowej uchwały Rady Gminy? Te kwestie są bardzo istotne, ponieważ dzięki nim zarówno młodzież jak i dorośli, mają jasne warunki pracy. Dzięki temu młodzież może mieć pewność co do zakresu swoich działań i są świadomi możliwość oraz obowiązków. Zasady współpracy można zawrzeć we wspomnianym wcześniej statucie. Przykładowymi organami współpracy są:

- Rada Miasta
- Rada Gminy
- Urząd Marszałkowski Województwa
- Ministerstwa
- Organizacje pozarządowe - m.in. stowarzyszenia
- Instytucje państwowe np. muzea

3. **Koordynatorzy/opiekun** - pierwsza osoba do której może zgłaszać się młodzież w razie problemów. Koordynatorem powinna zostać osoba doświadczona z pracą z młodzieżą, która koordynowała prace projektowe aby mogła wspierać w działaniach młodzieżową radę. Ważne jest również by koordynator miał wystarczającą ilość czasu dla swojej młodzieży bo tak naprawdę koordynator jest bardzo ważny w rozwijaniu działalności i w pierwszych krokach młodych radnych w ich działalności. Ponadto koordynator odpowiada za te działania. Ponieważ wielu młodzieżowych radnych to osoby niepełnoletnie, koordynator pełni tu swojego rodzaju dopełnienie prawne np. na wyjazdach rady lub kongresach. Warto pamiętać o tym, że mimo wszystko młodzieżowa rada nadal jest grupą młodzieżową i koordynator powinien skupiać się również na atmosferze w radzie oraz pracy zespołowej bo często na wyniki całej młodzieżowej rady pracuje jedynie kilka osób. Taką osobę może wybrać organ pod którym pracuje dana rada lub sami młodzieżowi radni pod okiem swojego organu - wymagania dla takiej osoby zależne jest od danej rady, jednak rzeczy, które powinien spełniać każdy koordynator to:

- Pełnoletność - aby mógł odpowiadać za działania radnych
- Doświadczenie w działaniach projektowych
- Doświadczenie we współpracy z młodzieżą

- Doświadczenie w pracy z urzędowym dokumentami - chodzi tutaj o znajomość pisania m.in. uchwał ale też pisania protokołu z obrad aby móc podpowiedzieć młodzieży jak to powinno wyglądać
- Elastyczność czasowa - jest to ważna cecha, żeby koordynator mógł spotykać się zarówno w tygodniu, jak i w weekend z młodzieżą ale również miał możliwość wyjazdów z nimi.
- Otwartość na pomysły i problemy młodzieży

4. Miejsce obrad - najlepiej dla młodzieżowej rady, gdyby było stałe i zapewnione przez organ, którym pracuje. Może to być przykładowo sala obrad dużej rady miasta. Dodatkowo ogromnym plusem jest gdy organ, z którym współpracuje rada udostępnia radzie miejsce na przetrzymywane swoich rzeczy np. segregatory z uchwałami, wodę na spotkanie itp.

5. Środki na działania - tę kwestię dotychczasowe młodzieżowe rady rozwiązują różnie. Niektóre młodzieżowe rady otrzymują stały budżet określony przez przykładowo radę miasta i finansowane przez miasto (przykładem jest tutaj MRM Gdynia). Innym rozwiązaniem jest nieograniczony budżet, który polega na tym, że w momencie gdy młodzieżowa rada występuje o pokrycie kosztów, to organ, z którym pracują zwyczajnie decyduje na bieżąco (np. MRM Malborka). Ostatnią i pełną trudności możliwością jest zupełny brak budżetu ze strony organu. W takim przypadku młodzieżowa rada musi szukać sponsorów zewnętrznych np. przedsiębiorców i nie ma żadnego zabezpieczenia swoich działań.

Praca młodzieżowej rady

1. Integracja radnych - po co?

Integracja i poznanie się wzajemnie radnych jest kluczowe do prawidłowej i efektywnej pracy młodzieżowej rady. Nie chodzi w niej o zwyczajne zapoznanie się ze sobą młodych radnych, ale też o poznanie siebie nawzajem w działaniach - świetnym rozwiązaniem jest tu tzw. "studium przypadku", gdzie uczestnicy wspólnie ćwiczą teorię rozwiązywania problemów czy działań na konkretnym przykładzie. Ważne jest tutaj poznanie każdego radnego - może świetnie czuje się na scenie? Albo ma niezwykle umiejętności leaderskie? To ułatwia wszystkie następne działania.

2. Realizacja działań i pomysłów

Podczas swojej kadencji, radni będą mieli pomysły na działania i zmiany w swoim środowisku. Będą to większe i mniejsze projekty, jednak każdy jest znaczący w ogólnej ocenie pracy rady. Ciekawym rozwiązaniem jest organizowanie spotkań roboczych poza sesjami, na których radni mogą wspólnie przedstawiać swoje pomysły i debatować nad nimi. Dzięki temu kreatywne pomysły mogą zostać przerodzone w niesamowite projekty społeczne, które pozytywnie wpłyną na młodzież z danego rejonu. Podczas ich realizacji młodzi potrzebują wsparcia merytorycznego i tu ważną rolę odgrywa koordynator rady, który nie musi znać odpowiedzi na każde pytanie realizatorów projektu, ale musi wiedzieć do kogo może się zgłosić w razie wątpliwości radnych. Kiedy radni rozpoczynają działalność to zwyczajnie mogą nie mieć doświadczenia i dlatego tak istotny jest wybór koordynatora. Jednym z ułatwień na rozpoczęcie działań mogą być szkolenia z zarządzania projektami, które ułatwią pracę. Specjalne szkolenia dla nowych młodzieżowych rad przeprowadza m.in. Fundacja Civis Polonus.

W trakcie samych działań, nie można zapomnieć ani o motywacji grupy, ani o ciągłym wsparciu radnych. Każdy drobny sukces jest drobnym krokiem do określenia kadencji jako aktywnej i udanej pod względem działalności. Zarówno koordynatorzy jak i organy, pod którym rady pracują, nie powinny zapominać o docenianiu ich w pracy bo radni mogą przez to łatwo się “wypalić” (więcej w pkt.4).

3. Opiniowanie - głos młodych

Większość powołanych dotychczas młodzieżowych rad opiera swoje działania na opiniowaniu działalności organu, pod którym pracują. Dlaczego? Opiniowanie zmian w środowisku młodzieży jest realnym przekazaniem ich opinii na dany temat. Każda jedna opinia wydana przez młodzieżową radę to głos młodzieży przeniesiony na papier i nie powinno się go ignorować. Organ opiniowany, powinien szanować to zdanie i brać pod uwagę w momencie podejmowania decyzji w kwestii zmian dla młodzieży. Jeśli jest to przykładowo rada miasta to dobrym rozwiązaniem byłoby przedstawienie opinii młodzieżowej rady miasta na sesji przed uchwaleniem opiniowanej zmiany. Istotne dla działalności młodzieżowych rad jest to, że te opinie nie wylądują ostatecznie w koszu a zostaną wzięte poważnie pod uwagę bo taki jest jeden z celów młodzieżowych rad - by dorośli poznali głos młodych.

4. Motywacja zespołu

Motywacja to niestety niejednokrotnie pomijana kwestia, która mogłaby naprawić wiele wygasających rad. Wiele rad w połowie swojej kadencji traci zapał - radni przestają przychodzić na sesję, brakuje pomysłów do działania. Wtedy inicjatywę powinien podjąć przewodniczący lub koordynator młodzieżowej rady. Motywacją może być wiele rozwiązań - jedną z najłatwiejszych jest oczywiście ponowna integracja - zacieśnienie na nowo więzów spowoduje, że radni będą czuli odpowiedzialność całego zespołu za pracę. Ich demotywacja może też być spowodowana drobnymi porażkami w działaniach - na to dobrym wyjściem byłoby zainicjowanie mało skomplikowanego działania, który odbuduje ich wiarę we własną efektywność. Niestety kwestia motywowania nadal jest poniekąd lekceważona i przez to rady z ogromnym potencjałem zwyczajnie kończą swoją pracę.

2. Ciekawostki

1. Pierwsza młodzieżowa rada miasta została powołana w Częstochowie w 1990 roku. Ówczesny Prezydent Miasta został zainspirowany pomysłem z Francji.
2. Najczęściej młodzieżowej rady powoływane są przez organy samorządu terytorialnego, niemniej jednak, istnieje pewien wyjątek na skalę kraju, jakim jest Młodzieżowa Rada Muzeum. Jedną z nich została powołana w 2016 za sprawą pani Moniki Marciniak, przedstawicielki działu edukacji w Muzeum Marszałka Józefa Piłsudskiego w Sulejówku. Rada ta głównie zajmuje się aktywizacją kulturalną okolicznej młodzieży. Funkcjonuje również Młodzieżowa Rada Muzeum przy Muzeum Lubuskim im. Jana Dekerta w Gorzowie Wielkopolskim.
3. Najliczniejszą młodzieżową radą w Polsce jest Młodzieżowa Rada Miasta Lublina, w której skład wchodzi aż 70 członków.
4. Jako odpowiedź na postulaty XII sesji Sejmu Dzieci i Młodzieży, Minister Edukacji Narodowej Roman Giertych powołał Radę Dzieci i Młodzieży przy Ministrze Edukacji Narodowej. W jej skład wchodziło 48 osób, po trzech przedstawicieli z każdego województwa, a kadencja trwała dwa lata. Pierwsza kadencja Rady rozpoczęła się w dniu 1 października 2006 roku.
5. W 2016 roku Minister Edukacji Narodowej Anna Zalewska powołała Radę Dzieci i Młodzieży RP przy Ministrze Edukacji Narodowej. Do zadań Rady należy przedstawianie opinii w kwestiach dotyczących dzieci i młodzieży w zakresie oświaty i wychowania, szczególnie dotyczących planowanych zmian. Rada przyjmuje stanowiska i opinie w drodze konsensusu na posiedzeniach i w trybie korespondencyjnego uzgodnienia stanowisk.
6. Poza młodzieżowymi radami miast, gmin czy powiatów istnieją także młodzieżowe rady dzielnic, które pozwalają na kontakt pomiędzy młodzieżą, a danym ośrodkiem miejskim.
7. Kadencje młodzieżowych rad nie są w żaden sposób powszechnie regulowane (jedynie w statucie), dlatego czasami dochodzi do specyficznych wyjątków, jak w przypadku Młodzieżowej Rady Miasta Przemyśla, w której kadencja trwa aż 4 lata.
8. W przypadku młodzieżowych rad różni się również nazewnictwo - niektóre z nich funkcjonują jako Parlamenti Młodzieży bądź Młodzieżowe Rady Konsultacyjne - przykład z Brodnicy.
9. Podczas przeprowadzania naszej ankiety zaobserwowaliśmy również inne ciekawe zjawiska. Jedną z ankietowanych młodzieżowych rad ubolewała nad brakiem kworum. Jak rozwiązać taki problem? Propozycja tejże rady to zmniejszenie kworum do $\frac{1}{4}$.

3. Pomysły i dobre praktyki

Młodzieżowe rady, według ustawy, mają charakter konsultacyjny, a sztandarowym celem ich działania jest opiniowanie uchwał zaproponowanych przez organ, przy którym funkcjonują. Mimo tego zwykle realizują one swoje własne cele i projekty, które wynikają ze środowiska, w którym funkcjonują. Każda z młodzieżowych rad znajduje swoje własne pola działania, gdzie może się najlepiej realizować. Urzeczywistniając pomysły i projekty rady wypracowują dobre praktyki, którymi nie zawsze mają okazję się podzielić. Jednym z celów naszego raportu jest zebranie ich w jednym miejscu i udostępnienie obecnym lub przyszłym młodzieżowym

radnym. Analizując wyniki ankiety spotkaliśmy się z ogromną liczbą działań podejmowanych przez młodzieżowe rady. Świadczy to o zaangażowaniu i niesamowitej aktywności polskiej młodzieży. Chcielibyśmy przedstawić kilka przykładów, pokazujących jak mogą działać młodzieżowe rady:

- organizowanie i angażowanie się w akcje charytatywne
- flashmob'y
- konkursy
- zawody sportowe
- wydarzenia kulturalne
- współpraca z organizacjami pozarządowymi (np. Amnesty International)
- plebiscyty
- rozwijanie polityki młodzieżowej poprzez organizowanie kongresów dla młodych aktywistów
- współpraca międzynarodowa
- współpraca z samorządami uczniowskimi

Patrząc na analizowane przez nas dane można także zauważyć, że pojawiają się dobre praktyki, które nie są powszechnie stosowane, a które mogą zwiększyć wydajność pracy młodzieżowych rad. Są to między innymi:

- istotna rola opiekuna i pracowników urzędu miasta/gminy w motywowaniu młodzieżowych radnych
- uświadamianie o użyteczności doświadczenia, jakie młodzieżowi radni zdobywają podczas prac i realizowania projektów.
- wzbudzanie w radnych chęci rozwoju osobistego poprzez uczestnictwo w pracach młodzieżowej rady

Martwią natomiast odpowiedzi, w których młodzieżowe rady mówią o sławie czy punktach z zachowania. Na takiej motywacji buduje się błędny obraz funkcji młodzieżowych rad.

4. Bibliografia

Tworząc niniejszą publikację zapoznaliśmy się również z innymi dokumentami, które dotyczą młodzieżowych rad.

<http://www.mlodziejowarada.pl/>

http://www.mlodziejmawplyw.org.pl/files/mlodziejowa_rada_gminy_model_dzialania.pdf

https://pl.wikipedia.org/wiki/M%C5%82odzie%C5%BCowa_rada_miasta

<http://gramywrade.interklasa.pl/node/11>

<http://warszawa.ngo.pl/wiadomosc/431945.html>

<http://smrm.pl/wp-content/uploads/2017/03/Dobre-prakryki-mlodziejowych-rad.pdf>

<http://prom.info.pl/mlodziejowe-rady-miasta/>

W trakcie powstawania jest Wikipedia Młodzieżowych Rad.

5. Postłowie

Gdy przedstawiciele Rady Dzieci i Młodzieży zwrócili się do Instytutu Badań Edukacyjnych z prośbą o wsparcie przy przygotowywaniu niniejszego raportu, oczami wyobraźni zobaczyłem te stosy ankiet, które trzeba będzie rozproszyc po całej Polsce, docierając do konkretnych przedstawicieli Młodzieżowych Rad zarówno w dużych metropoliach, jak i małych gminach... Jakże było zatem moje zdziwienie, gdy okazało się, że cała ta praca została już wykonana przez... samych członków Rady, a od IBE oczekuje się jedynie pomocy przy wyliczeniu pewnych korelacji statystycznych oraz eksperckiego wsparcia przy interpretacji wyników!

Dlatego należy wyraźnie podkreślić, że zakres przedsięwzięcia przeprowadzonego własnymi siłami przez osoby niebędące wszak doświadczonymi badaczami i niedysponujące profesjonalnym zapleczem infrastrukturalnym jest doprawdy imponujący. Stworzenie bazy Młodzieżowych Rad działających w Polsce wymagało wiele „mrówczej pracy”. Jak się okazało, to bezcenne źródło umożliwiające dotarcie do każdej Młodzieżowej Rady w naszym kraju. Ponadto przeprowadzone na próbie ponad 30 procent wszystkich rad badania ankietowe dają świetny wgląd w ich kondycję, uwarunkowania działania i sposoby funkcjonowania. Jest to bardzo przydatny materiał wyjściowy do dalszych, pogłębionych i bardziej zaawansowanych badań nad aktywnością lokalną dzieci i młodzieży, które z pewnością powinny być podjęte i kontynuowane w przyszłości.

Sam już zatem fakt i sposób przeprowadzenia badania wydaje się potwierdzać założenie, z którego wyszli Autorzy raportu: o sile i potencjale tkwiącym w oddolnych działaniach, o możliwościach, jakie daje współpraca oparta na wspólnych celach i wartościach, o ogromnym potencjale ukrytym w tym niestety zazwyczaj niedocenianym instrumencie zarządzania rozwojem lokalnym, jakim są Młodzieżowe Rady.

Z tej perspektywy uzyskane przez Autorów dane wskazujące na postrzeganie jako głównego zadania Rad aktywizacji młodzieży do działania pozostawia spore uczucie niedosytu. Jeżeli weźmiemy pod uwagę pozostałe wyniki badania, pokazujące m.in. gwałtowny przyrost liczby Rad w ostatnich latach, ich oparty na powszechnych głosowaniach w szkołach silny mandat społeczny, ścisłą współpracę z instytucjami samorządowymi, to uwidacznia się potencjał Rad w zakresie budowania rzeczywistych, oddolnych struktur partycypacji i współdecydowania w społecznościach lokalnych.

Klimat ku temu wydaje się być sprzyjający – rosnąca w ostatnich latach popularność tematyki partycypacyjnej, przejawiająca się swoistą „modą” na budżety obywatelskie czy rozkwitem ruchów miejskich pokazuje, że jest przestrzeń na tego typu działania. Jednocześnie pewną ironią losu jest fakt, że sięga się po coraz to nowe formy instytucjonalne, takie jak budżety partycypacyjne czy panele obywatelskie, a zapomina o istniejących w polskim ustawodawstwie rozwiązaniach opartych na idei samorządów, takich jak właśnie Młodzieżowe Rady. Wszak trudno znaleźć bardziej oddolne i partycypacyjne rozwiązania ustrojowe niż właśnie samorząd. Tymczasem gdy podczas zajęć na uniwersytecie pyta się studentów o to, kto z nich jest członkiem samorządu (jakiegokolwiek), zazwyczaj zgłaszają się co najwyżej dwie-trzy osoby z całej grupy. I są to najczęściej członkowie rady samorządu studenckiego lub właśnie osoby, które mają za sobą członkostwo w Młodzieżowych Radach Gminy czy Miasta i wiedzą, że samorząd lokalny tworzą wszyscy obywatele (i wszyscy jesteśmy jego członkami). Ta uświadamiająca i kształtująca postawy obywatelskie funkcja Rad przebija z każdej strony niniejszego raportu.

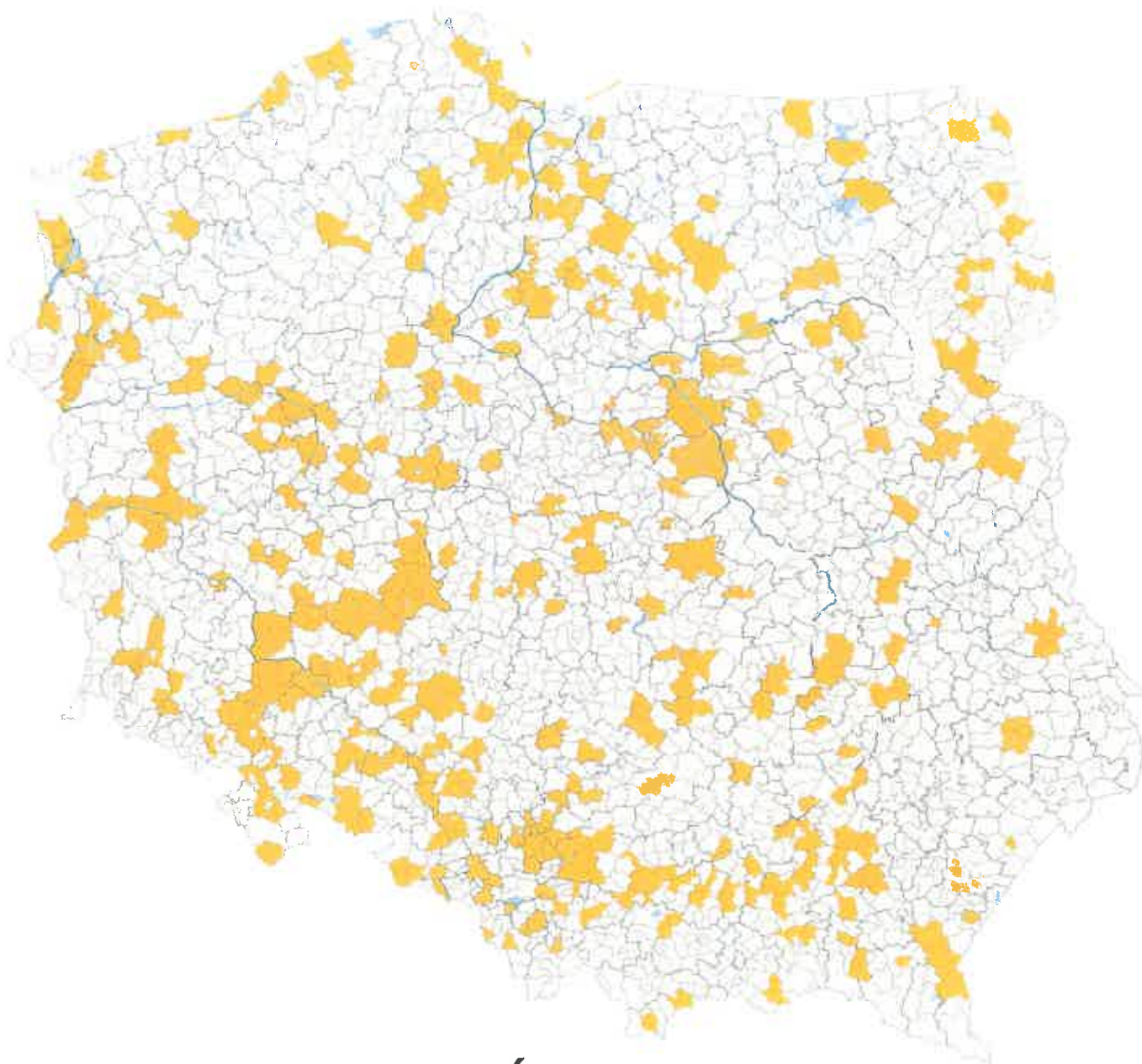
Na koniec należy podkreślić, że zdecydowaną zaletą tego opracowania jest sformułowanie przez Autorów szeregu rekomendacji, wynikających z przeprowadzonego

badania. Zwyczaj kończenia prac badawczych wnioskami dla praktyki nie jest niestety powszechny w polskim dyskursie akademickim i naukowym; pod tym względem – i nie tylko! - raport Rady Dzieci i Młodzieży przy Ministrze Edukacji Narodowej może być wzorem dla wielu innych badań. Stąd też powinien on stać się lekturą obowiązkową dla wszystkich osób odpowiedzialnych za kreowanie i prowadzenie polityki wobec dzieci i młodzieży.

dr Piotr Stankiewicz
dyrektor
Instytutu Badań Edukacyjnych

**GMINY, W KTÓRYCH FUNKCJONUJĄ
MŁODZIEŻOWE RADY W POLSCE NA DZIEŃ
17.04.2018**